

NÓGRÁDILAPOK ÉS HONTI HIRADÓ

POLITIKAI, TÁRSADALMI S KÖZGAZDÁSZATI HETILAP.

Előfizetési ár:
 Egész évre 12 kor. Fél évre 6 kor. Negyed évre 3 kor.
 Egyes szám ára 20 fillér.
 Előfizetni csupán a kiadóhivatalban lehet B.-Gyarmaton.

Előfizetési pénzek, reklámciók és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.
 A lap szellemi részére a a Nyílt-térre vonatkozó minden közlemények a szerkesztőhöz küldendők.

Hirdetések
 Árszabály szerint számítanak. — Nagyobb és többszöri hirdetések jutányos áron eszközölhetnek. Nyílttér petit sora 40 fillér.

Balassa-Gyarmat, 1902. aug. 16.

A vármegyei közigazgatási bizottságnak legutóbbi ülésén megszívlelendő és okos beszédet mondott gróf Almásy Kálmán bizottsági tag a sziráki közbiztonság kérdésében s követelte, hogy az 1888. évi 7. t.-cz. rendelkezéseinek elég tétessék s az végrehajtsák. Ennek a törvénynek 14. §-a elrendeli, hogy oly községekben, ahol a husfogyasztás jelentékeny, szarvasmarha csak vágóhídon vágható. Ez tehát, ha a feltételek fenforognak, nem egyéb, mint közbiztonsági kényszer. Mely községekben legyen már most a közbiztonság felállítandó, azt a közigazgatási bizottság felterjesztése folytán a földmívelési miniszter a belügyminiszterrel egyetértőleg állapítja meg.

A törvénynek ez az intézkedése eddig alig néhány községben hajtatott végre. Arról volt szó, hogy közbiztonság állítsák fel Szirákon és pedig már azért is, mert Szirákon évenként közel 190 marhát vágunk, a husfogyasztás tehát jelentékeny s így a törvény által előírt feltétel megvan. Szirák képviselő testületének azonban (mely határozatát bizonyára gr. Degenfeld Lajos távollétében hozta meg) a közbiztonság nem kell, annak felállítása ellen előterjesztéssel élt a közigazgatási bizottsághoz. Így került az ügy oda.

A képviselőtestületnek ilyen határozata nemcsak meglepő, hanem egyúttal érthetetlen is. Épen az ellenkezőre lehetünk volna elkészülve. Mert hiszen azt, hogy a közbiztonság felállítása a községnek és a községnek egyaránt érdeke, bizonyítani nem is szükséges, az okok annyira közel fekvők. Mindenkire nézve előnyös az — a mészárosok kivételével, a kik persze jobban szeretik s előnyösebbnek azt tartják, ha marhát minden állatorvosi vizsgálat nélkül szabadon vágunk, szabadon árulnak s vágatási díjakat nem fizetnek. Szerencse azonban, hogy ebben a kérdésben nem a mészárosok érdeke az irányadó s bizonyára Szirákon sem áll ki csupa mészárosokból a világ.

A képviselőtestületnek határozata ugyan erre enged következtetni, a mi annyival érthetlenebb, mert a közbiztonság felállítása nem megterhelhetőség, hanem finansziális előnnyel kapcsolatos a községre, mint jogi testületre nézve is. A vágóhíd felállítása költségbe kerül ugyan, de ez a költség megtalálja fedezetét a vágatási díjakban. A számítás igen egyszerű. Ha csak 150 marhát vágunk 6 korona vágatási díj mellett, ez már 900 korona bevételt jelent. Ebből pedig az épület felállításával kapcsolatos évi költség busásan kitelik, sőt fölösleg is marad.

De ott van a községnek érdeke, a magasabb szempont, mely egyúttal a község egészség ügye. Az, hogy a publikum egész-

ségtelen hus élvezetétől megmentessék, csakis közbiztonság mellett érhető el. Az ellenkezés csupán így vihető keresztül. Már pedig közbiztonság tárgya csak is egészséges hus lehet. Jó hus kell a mi népünknek, mely verejtékkel keresi kenyerét s óriási munkát végez. Tápláléka amugy is olyan, hogy az munkájának fokozására alig alkalmas s jó hus nélkül ez a fokozás egyáltalán be nem áll, be nem következik. Ennek azután igen sok szomorú következménye van. Elsősorban az életerőknek korai dekadenciája s az élettartamnak megrövidülése. Azt hinné mindenki, hogy a mezői munkával foglalkozó ember hosszú életű. Pedig a statisztika mást bizonyít, a miről egy kis figyelés mellett magunk is meggyőződhetünk. Parasztjaink közül jóval kisebb s jelentéktlenebb szám az, mely meghaladja az 54 évet. Nem más ennek az oka, mint a táplálkozás hitványabb volta. Szomorú következménye pedig nemcsak a munkásoknak idő előtt való apadása, hanem az árváknak, a szegényeknek szaporodása oly mérvben és fokban, melyet a társadalom meg nem bír, eltartani nem képes.

A sziráki képviselőtestületnek azonban mindehhez — úgy látszik — érdeke nincsen, a községnek és a községnek érdeke neki Hekuba. Csöppet sem törődik azzal. Ellenkezőleg, a régi, minden tekintetben tarthatlan állapot mellett foglal állást s azt akarja fentartani.

Hisszük, hogy ez sikertülni nem fog. Nem is sikerülhet. A törvényt nem azért hozzák, hogy holt betű maradjon, hanem hogy végrehajtsák. A nagyobb fogyasztással dicsekvő községek mindegyikében legyen közbiztonság s a melyek a törvény követelményének e részt meg nem felelnek, álljanak össze, két-három község csoporttá verődjön s állítson fel közbiztonságot. Az ideális állapot mindenesetre az lenne, hogy minden községben legyen egy. De mert ez keresztül nem vihető, birjon legalább két-három község egygyel. Az utóbbi állapotot megteremtteni nem lesz nehéz, ha annak létesítését fent is, lent is egyaránt akarják.

Fent azért, hogy a törvény végrehajtsák, lent azért, hogy ezzel karöltve a község s a község érdekeinek minden tekintetben elég tétessék.

A sziráki példa után pedig ne induljon senki sem.

A b.-gyarmati katolikus legényegylet zászlószentelése.

Az alig két év előtt kimúlt XIX. század egy rakoncátlan, vad cseméjét hagyott örökségül a XX. századnak. Ez a materializmus. Cseméje még, mert most éli csak gyermekkorát, de rakoncátlan cseméje. Rongyos a ruhája, vést hirdető a tekintete és öklöbe szorult a keze. Innen van, hogy ahol csak megjelent, mindenütt megijed-

tek és féltek tőle. Egyesek is gyülekeztek, városok és államok megkongatták a vészharangot. Sőt katonaságot is rendeltek ellene, hogy a golyózárok halált, pusztulást hintő ereje fékezze meg s rejtessen vissza minden esetleges gonoszástól. Azonban ez keveset használt, mivel a materializmus vakmerő a gyermekek naiv elszántságával folytatta és folytatja ma is izgatásait, szembe szállva minden erőszakos hatalommal.

A kath. egyház azonban, és Istennek legyen hála érte, ma már a többi egyházak is — észre vették, hogy ez a gyermek vészese külseje, pusztító kedvtelése dacára is szívében nem rossz, hanem csak elhagyott és elhanyagolt, mint akire senki gondot nem visel, mint akivel senki sem törődik, mint aki árva, anyátlan, apátlan árva.

Munkához fogtak hát, felismervén Krisztus leggyönyörűbb örökségét: «Fiacskaim! csak szeressétek egymást» — iparkodtak azt megvalósítani. — Megvalósítani nemcsak elméletben, hanem a valóságban és mindennapi életben. És csakugyan. Rövid idő alatt egyesületek keletkeztek, a melyeknek nincs más célja, mint az, hogy az örökbe maradt vad cseméje megszélesüljön, minden gonoszát elveszítse, s a Krisztusi szeretet által lelkileg kiművelve, mint ügyes hasznavehető tagja szolgáljon hazájának, egyházának.

Ennek elérésére keletkeztek a legényegyesületek, és ez támasztotta életre a b.-gyarmati kath. legényegyesületet is. S hogy sikerrel mutassák az alábbiak, a hol ezen keresztény szociális egyesületnek zászló szentelő ünnepségéről számolunk be olvasóinknak.

Augusztus 9-én már a délutáni órákban látni lehetett, hogy készül valami B.-Gyarmaton. Hat óra felé ugyanis a kath. templom a város székházán, a pénzintézeteken, a paróchián a kath. iskolákon és a főutcán majd minden magánházon a trikolór színeitől bucsuzott a lemenő nap, míg a nemzeti iskola előtt díszbe öltözött, karszalagos urak sűrűgtek-forogtak. A kath. legényegylet tagjai voltak ezek, akiknek itt osztotta ki utoljára teendőiket az egyet farságot nem ismerő buzgó ügyvivő elnöke, Lőrök Béla káplán. Mikor pedig 7 óra lett, az egész sereg megmozdult s kivonult a pályaudvarra, hogy fogadják az érkező vendégeket. Az aszodi vonat érkezett elsőnek, rajta a budapesti központi és szentendrei legényegyesület küldöttségeivel. Az első Erdősi Károly másod-elnök, a másikat Kada Mihály pleb. vezette. Mindkét küldöttség zászlójával jött. Leszállván a vonatról, Lőrök Béla káplán állott eléjük és pár üdvözlő szóval köszöntötte az érkezőket, a kiknek nevében Erdősi felelt. Utánna a budapesti egyesület quartettje adott elő alkalmi dalt.

Még csengett a dal, melyet a fogadó bizottságon kívül óriási közönség is hallgatott, mikor dűbörögve beballagott az öreg náni vonat. Ezen már többen jöttek. Csernoch János pápai praefatus kanonok, orsz. gyűlési képviselő, Schiffer Ferencz, pápai kamarás, pozsonyi kanonok, az összes legényegyletek központi elnöke, Luby Sándor jeles poeta és városunk szülötte, azután az esztergomi és lévai legényegyletek küldöttségei szintén zászlóikkal mintegy 25-en. Azt Vanitsék Rezső világi elnök vezette, míg a másodikat Sipos Antal lévai káplán ügyvivő. Velük jöttek Bodrogyi Mihály helybeli elemi isk. tanító, Blazsek Károly és Lotharidesz Lajos növendékpapok is, a kik az egyet megbízásból. Ipóltságig eléje mentek az érkezőknek.

Alighogy leszálltak, eléjük állott Balás Ferencz városi főbíró s a következő beszédet mondotta:

Méltóságos és förtisztelendő főesperes ur!

Örömmel jelent meg Méltóságod fogadására a b-gyarmati kath. legényegylet vezetősége s nekem jutott a szerencse, hogy városunk közönsége nevében is üdvözölhessem, megköszönve azon kegyességet, hogy az Isten dicsőségét, a haza szeretetét és a becsületes munkásságot valló kath. legényegylet zászlajának felszentelésére megjelenni kegyes volt.

Aldja Isten jószágáért és érezze magát Méltóságod ugys mint főesperesi kerületében, otthonosan.

Egyszersmint üdvözlöm Nagyságos kanonok urat is, mint az országos kath. legényegyletek igazgatóját, hogy az ünnep jellegét megjelenésével emelni sziveskedett.

Isten hozta, Isten éltesse vendégeinket!

Az üdvözlő beszédre Csernoch praelatus felelt. Megköszönte a nem várt kitüntetést, mely őt és érkező társát Schiffer kanonokot érte a főbíró ünnepélyes üdvözlése által s kijelentette, hogy örömmel jöttek Balassa-Gyarmat falai közé.

Lőrök kaplán is szólt pár lelkesítő szót, megköszönvén Luby Sándornak és az érkező vendégegyesületeknek, hogy az ünnepség fényének emelésére szívesen jöttek körünkbe. Nevükben Luby felelt, megindultan hangsúlyozván, mily örömmel tettek eleget a szíves hívásnak.

Még a pestiek derék quartettje énekelt, azután megindult a menet be a városba. Elül a notabilitások kocsikon s ezek a kath. plebániára hajtottak, — a többiek gyalogosan óriási közönség kíséretében a nemzeti iskola elé vonultak, honnan a vendégeket szállásaikra kísérték a helybeli egyetel tagjai.

Ezalatt a plebániára jött notabilitások asztalhoz ültek, hogy elköltsék mindazt a szemnek-szájnak kellemesét, a miket Hottovinszky Károly kanonok ur ismert vendégszeretete az asztalra varázsolt. De alig kezdték el, már is megjelent a figyelmes dalegylet lampionos menete, hogy szerenádval kedveskedjék a vendégeknek. Háromszor énekelték. Előadták Kreutzer «Esti imáját», Lányi E. «Régi nótá»-ját és Marscher «Éji dala»-t oly gyönyörűen, annyi érzéssel, hogy a plebánia ablaka alatt egybegyűlt óriási közönség mintegy megbűvölten hallgatta a szép éneket. Csernoch praelatus meg is ragadta az alkalmat és annyi elismeréssel szólt köszönetében, hogy az ott levő hallgatóság az egyesület fáradságtalan karnagyát, Éder József urat, lelkes éljenzéssel jutalmazta meg szorgoskodásáért.

TÁRCZA.

Tannenberg.

Irta: Iónka Imre.

A napokban ünnepelte a velünk szomszédos és mindig jó barátságban álló lengyel nép egyik legnagyobb nemzeti ünnepét, a tannenbergi csata évfordulóját. A tannenbergi, vagy mint a lengyelek nevezik grünsvaldi csata nemcsak a lengyel vitézségnek egyik legszebb diadala, de egyszersmind következményei folytán a lengyel történet egyik legnevezetesebb eseménye is.

Ezen ütközetet szerezte vissza Lengyelországnak a német lovagrend által elszakított tartományait és ez állította helyre a Keleti tenger partjain a lengyel hegemóniát. Olyan tartományok, melyek már évszázadok óta el voltak vesztve Lengyelország számára, most megint egyesítették vele, a büszke lovagrend pedig kénytelen volt a thorni békében lengyel főhatalomát elismerni. Ezen győzelemmel lett Lengyelország területi egysége megalapítva és vette kezdetét virágzásának korszaka, mely azonban a belső párt harcok miatt oly rövid életű volt.

Nem lehet tehát csodálni, hogy a lengyelek jelenlegi szomorú viszonyaik közepett örömmel ragadják meg az alkalmat, hogy történelmük ezen fényes napjaira visszaemlékezzenek és a múlt dicsőségéből reményt merítsenek a jövőre. Bizonyos demonstrációs színezetű Németország ellen nem lehet azonban eltávozni ettől az ünnepeltől, de mindenesetre a lengyel nép politikai érettségére és magas műveltségére vall, hogy a német császár személyét egy szóval se vonják be a tüntetésekbe.

Az ünnepelés külsőleg nagyon részleges volt, mert hisz Poroszországban és Orosz-lengyelor-

A szerenád után ismerkedés volt a Balassa szálló emeleti termeiben. Dal, jókora kacagás ütötték tanyát a különben nem nagyon hangos falak között, úgy, hogy mikor 1/2, 11-kor a notabilitások is megjelentek, láthatták, nem kell féltetni a fiataloságot, mert van még a magyar fiukban nemes lelkesedés, pattogó vidámság, fülbemászó dal és finom érzés, mely a mulatságban is tud féket, határt, illemet tartani...

Aztán éjjel felé csendes lett minden. Pihe-nésre tért mindenki. Vendég és rendező, hogy a másnapi ünnepség fáradaival annál könnyebben szembeszállhassanak.

Vasárnap, augusztus 10-én, már a kora reggeli órákban hangos csoportokban gyülekezett a népség, hogy tanuja legyen a balassa-gyarmati kath. legényegylet zászló szentelő ünnepségének. Reggel fél 9 órakor 30 kocsit indult el a nemzeti iskolától. A diszmagyarba öltözött városi biróval élén, a városi tanács és a kath. iskolaszék tagjai vonultak ki rajta az egyetel előkelő pártoló tagjaival, hogy jól a városon kívül fogadhasák az érkező bájos zászlóanyát, gróf Majláth Gézáé szül. Zichy Marietta grófnőt és a zászlót adományozó nemeslelkű főurat, gróf Majláth Gézát. A Fekete viznél találkoztak és a találkozás alkalmával Balás Ferencz városi főbíró a következő üdvözlő beszédet tartotta:

Méltóságos gróf ur és Méltóságos grófnő!

Örömmel ragadjuk meg az alkalmat, hogy Méltóságokat nemcsak a kath. hitközség, hanem a város nevében is üdvözölhetjük ünnepélyesen, bebizonyítani akarván halás köszönetünket mindazon jószágukért, melyekkel minket megajándékoztak kegyesek voltak.

Ezt a jótékonytárgyat gyakorolták Méltóságok nemcsak hithűségük bebizonyítására, hanem városunk kulturális fejlődésének előmozdítására is.

Fogadják ezen jószágukért és pártfogásukért köszönetünket, kiválóképpen a Méltóságos grófnő kegyességeért, hogy a kath. legényegylet felszentelendő zászlajának anyasági tisztjét elvállalni méltóztatt.

És most engedjék meg, hogy városunk falai közé ünnepélyesen bekísérhessük.

Isten hozta, Isten éltesse Méltóságokat!

Az üdvözlő beszédre, mely szemmel láthatólag kellemesen lepte meg Öméltóságáikat, gróf Majláth Géza felelt, kifejezván abbéli örömet, hogy nemes szándékukat a melylyel a zászlót adományozták, Balassa-Gyarmat közönsége oly szépen értette meg. Igérte, hogy tőlük telhető-

szágban el lett tiltva minden ünnepelés és csak Galicziában ünnepelhetek zavartalanul és nyíltan a lengyelek; de azért titkon mindenütt ünnepeltek, hol lengyelek laknak, mert nincs olyan despota a világon, ki eltírhassa a szívek ünnepelését.

Az ünnepélyt Lembergben és egész Galicziában, Krakó kivételével, július 13-án tartották meg, míg Krakóban július 15-én volt. Az ünnepély szépen és méltóságteljesen folyt le, hiányoztak a német császár elleni tüntetések, mi bizonyára nagy önmegtartózkodásába került a lengyel népnek, a német császár nem éppen tapintatos és a lengyel népet szerfelett sértő marienburgi beszéde után.

A tannenbergi diadal ünnepiesekor azt hiszem nem lesz érdektelen egy pillantást vetni arra az évezredes harcra, mely a Keleti tenger melletti tartományokért és Sziléziáért a némettség és a lengyelek közt folyik és a mely a legutóbbi időben újult erővel tört ki, miután Bismarck lengyel akciója után egy kis ideig szünetelt. A tannenbergi ütközet, mely 1410. július 15-én, a lengyelek és a német lovagrend által lett megvívva és melynek szép és történelmileg hű leírását Scenkievicz Henryk a nagy lengyel író a «Keresztes vitézek» című művében adja, szintén csak egy epizódja ennek a nagy küzdelemnek.

Időszámításunk kezdetén ezen tartományokat is, mint általában majdnem egész Éjszak-Európát német törzsek tartották megszállva. A népvándorlás folyamán ezek elvonultak délre és nyugatra és az általuk üresen hagyott területeket szláv és finnugor népek szállták meg. Azon területet, melyet később Lengyelország alatt értettek, különböző szláv törzsek foglalták el, melyek egyesüléséből támad a lengyel nép. A tőlük nyugatra és északra fekvő tartományokat szintén szláv törzsek szállták meg.

leg ezután is azok között lesznek, a kik Balassa-Gyarmat kulturális és általános haladásán fáradoznak.

Mig ez a Fekete viznél történt, azalatt még mozgalmasabbá lett a kath. templom előtti fő tér. Felvonultak a budapesti, esztergomi, lévai, szentendrei, besztercebányai kath. legényegységek zászlóik alatt. Utánuk a koszorú leányok hosszú fehér ruhás sora következett, a melyben a következő hölgyek vettek részt: Brenner Ilonka, Fábry Jolán, Fekete Gizella, Fodor Ilonka, Gömör Anna és Mariska, Hnyilicza Margit, Hábel Ilonka, Káposztássy Ella, Kiss Anna, Erzsike és Gizella, Lotharides Jolán és Margit, Márkus Mária, Ocskó Mariska és Terike, Orbán Margitka (Vác), Pracsó Mariska, Ratkovszky Margit, Szochor Antalka, Tózsér Etelka, Thúröczy Gizella és Ilonka, Varga Mariska, Zigó Erzsike. De ez még nem volt elég, mert mellettük még 12 apróság is állt fehérben. És pedig: Balázs Irénke és Irma, Glós Jolán, Jeszenszky Katicza és Margitka, Ebenführer Ilonka, Köröm Margit, Krizsó Anna, Plachy Erzsike, Reményi Mariska, Tóth Györgyike és Zana Etelka, a kikhez még Gáborik Zsuzsika és Molnár Mária földész leánykák is sorakoztak.

Maga a templom se maradt üresen. Virágos lett a képe nemcsak az oltárokra helyezett illatos virágoktól, hanem attól a sok szép leánytól és asszonytól, a kik benne egybe gyülekeztek. Betöltötték a templom zegét-zugát. A fentartott helyeket városunk előkelőségei töltötték be. Ott láttuk a többek között, mert mind elsorolni képtelenek vagyunk, Mocsáry Ödön kamarást (Borsos-Berinke), Nagy alispánt, Fajnor főjegyzőt, Jablanczy kir. tanácsos pénzügyigazgatót, Vannay kir. tanácsos takarékpénzt. igazgatót, Millassevits főügyészt, Jakobovits táblai bírót, Hanzély, Ibl, Madách, Fay és sok-sok vidéki földbirtokost a törvényszéki bírákat szinte teljes számban, a honvéd tisztikart, az ügyvédi kart, Jaskovits főgymn. igazgatót, Fertsek posta felügyelőt, Ledniczky főmérnököt, a városi képviselő testületet a katolikus iskolaszéket, az ipartestületet, az ág. evang. ifjak szövetségének küldöttségét, a starjáni kath. kör küldöttségét, szóval oly nagy gyülekezetet, a melyet alig-alig bírt befogadni a különben sem valami tág. kath. templom.

Mig ezek elhelyezkedtek, harangok zúgása közben megérkezett a grófi pár. A templom előtt leszálltak s már a templomba akartak menni, a mikor előállott Tóth Györgyike s

Brandenburg, Meklenburg, Holstein, sőt Szászország jó része is pogány, szláv népek birtokává lett, melyek majdnem mind a szláv népek vendnek nevezett ágához tartoztak. Ezen szláv törzseket Madarász Henrik (916—936) és fia Nagy Ottó (936—973) német császárok utánuk a XII-ik században Oroszlán Henrik szász herceg nem csak ismételtelen legyőzték, de jóformán teljesen ki is irtották. Német telepeket hoztak Brandenburgba, Meklenburgba, Pommerániába és Holsteinba, német városokat és püspökségeket alapítottak és egészen németté tették ezen tartományokat, úgy, hogy ma már ezen egykor egészen szláv vidékeken csak egy pár kis szláv nyelvsziget van.

Mig itt a némettség pusztító harcát folytatta a szlávok ellen, addig a lengyel-szláv törzsek egyesítése folytán Mięcsislav a X-ik században megvetette alapját Lengyelországnak.

Chodbry (bátor) Boleszló, Szent István sógora és kortársa már Csehországot is Lengyelországhoz akarta csatolni és egy nagy szláv birodalom alapításáról ábrándozott. Ezen tervei azonban kudarcot vallottak és Csehország is külön vált Lengyelországtól. De Lengyelország, melyhez akkor még Szilézia is tartozott, egyesítve volt. Csakhogy nemsokára darabokra szakadt, azon középkori szokás folytán, hogy az uralkodó család tagjai felosztják maguk közt az országot.

Igy vált el Lengyelországtól az uralkodó család, a Piastok, egyik ága uralkodott Szilézia is, mely nemsokára Csehország fenhatósága alá került és ismét több apró hercegségekre szakadt. Szilézia nagyon hamar áldozatul esett a germanizációnak. Először vetkőztek ki nemzetiségükből a hercegek, ezeknek példáját rögtön követte az egész nemesség. A középkor végén már a városok is mind tiszta németek, a parasztság is jórészt német. Ma a lakos-

bátran üdvözölve a grófnőt, egy virágcsokrot nyújtott át, a melyet a grófnő nagyon szívesen fogadott. Azután a templomba vonult férjével és nővérével Zichy Livia grófnővel, nyomában jöttek a koszorús leányok vőfélyeikkel és a vendég egyesületek zászlóikkal. Öméltóságuk a szentélyben foglaltak helyet, míg a koszorúsleányok mögöttük állottak sorfalat.

Erre Csernoch praelátus lépett a szószékre és a meggyőződés erejével hirdette az igazságot, hogy a mai kor szociális válságával szemben a keresztény szocializmus milyen hatalmas fegyver. Nagy hatást ért el beszédének különösen az a része, a melyben a munka isteni törvényéről szólt, megvilágítván, hogy munkálkodni kivétel nélkül mindenkinek kell, mert ez Isten rendelése, dicsőségessé, kedvderítővé, áldást hozóvá tevé a munkát. Szinte érezte a hallgatóság, hogy a szónok szavai hosszú időn keresztül vigasztalására lesznek a verejtékes, küzdelmes és fáradságos mindennapi munkában.

A szent beszéd után ragyogó ornatusba öltözött a főpap és fényes segédlettel a főoltár elé lépett, a honnan az előírt szertartás közben megszentelte a gyönyörű zászlót. Ez ugyan már előzőleg is látható volt Himmler Bertalan kirakatában, de ma mégis közzétűntetést keltett. Mikor ugyanis a kék selyem lobogót magasba emeltek és pompás himzésen megtörtött az ablakon átsűrődő meleg nyári napsugár, akkor látszott csak igazán, hogy milyen pompásan oldották meg feladatukat azok az ó-budai „jó pásztor” apácák, a kik anyagi haszon nélkül csupa lelkesedésből végezték feladatukat. Csak nőtt az elismerés, midőn a zászlóany a szentelés után reakötötte a nehéz fehér selyem szalagot, a melynek egyikén a zászlóany neve, míg másikon az egyetel jelmondata: „Imádkozzál és dolgozzál.” — van kihimezve.

Elvégződven a szentelés, kezdődött a főpapi mise, a mely alatt a következők segédkeztek a miséző praelátus urnak: Schiffer, Hottovinszky kanonokok, Gonda esperes, Kada, Székessy, Márton, Kozma plebánosok, Hutyán besztercebányai karkaplan, Sipos lévai kaplan, Erdősi, Jeszenszky fővárosi hittanár, Blazsik, Káposztássy, Lotharidesz és Javorka növendék papok.

A mise alatt pedig a templomi vegyes énekar énekelte Richter D-dur miséjét oly remek tökéletességgel, hogy bármely püspöki város egyházi énekkara is megirigyelhette volna. Rendkívül szívhez szóló volt Éder karnagynak „Miatyánk”-ja, a melyet maga a karnagy énekel

ság több mint fele német és nagyobb tömegben csak Felső-Sziléziában élnek együtt lengyelek, de még azok is, kik máig megtartották lengyel anyanyelvüket, az összes lengyelek között nemzetiségi tekintetben a leglányhábba. Csak a legutóbbi időben sikerült a poseni agitációnak úgy-ahogy felrázni őket és nemzetiségi öntudatot beléjük lehelni.

Poroszország a boroszlói békében (1742-ben) szerezte meg Felső- és Alsó-Sziléziát és Glatz örgrófságot, míg Teschen, Troppau és az Oppa folyón túli rész Ausztria birtokában maradt továbbra is. Tudvalevőleg Ausztria, dacára annak, hogy a hetéves háborúban Európa összes számottevő hatalmát, Anglia kivételével, harczba keverte Poroszországgal, még sem bírta többé Poroszországtól hódításait visszaszerezni, mely ezt egy Frigyes Liegnitz, Brieg és Woblaú hercege, másrészt pedig II. Joachim brandenburgi választófejedelem közt 1537. október 18-án kötött örökösödési szerződésre és még a harminczéves háborúból származó a jügendorfi hercegségre vonatkozó igényére alapította. A Hübertsburgban 1763. február 15-ikén kötött békében megtarthatta Poroszország hódításait. Poroszország kezdettől fogva mindig azon volt, hogy Sziléziát még inkább elnémetesítse.

Sokkal nagyobb és véresebb harczok árán bírta csak a Keletporosz és Nyugatporosz tartományt és Posent a németiség megszerezni. Itt még most is folyik a harcz a németek és lengyelek között, különösen Posenben és a Nyugatporosz tartományban, habár más eszközökkel és vér nélkül vívják is.

Itt a harcz akkor kezdődött, mikor a német lovagrend Balk Herman vezetése alatt négy lovagot küldött a pogány szláv prusszok (poroszok) ellen, a porosz püspök és Konrád Masovia lengyel hercege hívására. Balk Herman az első porosz tartománymester 1228-ban jött a

offertoriumkor. Igazán ilyen alkalommal látjuk, hogy mennyit nyert a városi katholikusság akkor, a mikor ilyen művészi érzékű karnagyot ültetett a templomi orgonához.

Alig hangzott el a misét végző praelátus ünnepi benedikciója, kezdődött a gyönyörű felvonulás Nógrádvármegye díszes székházába. S a mit gondolni se mertünk, a tágas nagy terem karzataival, mellékterméivel egyetemben szűknek bizonyult. Ember-ember hátán szorongott. Bizony-bizony be kellett látnunk, B.-Gyarmaton is vagyunk elegenden, bár mennyire is ellenmond az utolsó évek tapasztalása, a mely szerint azt kellett hinnünk, hogy B. Gyarmaton kiveszett már minden érdeklődés, minden lelkesedés... Ugy látszik van itt lelkesedés, van itt érdeklődés, csak legyen ügyes kéz, a melyik a lelkesedést, az érdeklődést fel tudja keltetni.

Hottovinszky kanonok esperes-plebános nyitotta meg különben meleg szavakkal a diszgyűlést, a melynek Hesz Vilmos városi aljegyző és egyeteli titkár volt a jegyzője. A jegyzőkönyv hitelesítésére Fajnor Sándor megyei főjegyzőt és Balás főbírórt kérték fel. Erre Lörík ügyvivő indítványára a következő sürgönyököt menezette a diszgyűlés:

Biboros Herczegprimásnak

Balatonfüreden.

Nógrádvármegye székházában rendkívül nagy közönség ünneplő zászlónk felszentelését. Egyetünk pedig a fontos pillanat komolyságától áthatva fogadja, hogy Eminentiadnak, mint atyai védnökünknek gondos vezérlete alatt mindig lelkes kötelességtudással fog munkálkodni egyházunk és drága hazánk boldogulásán.

Lörík,

ügyvivő.

Csernoch,

prelátus.

Hottovinszky,

elnök.

Városi püspöknek

Székesfehérvár.

Zászlószentelő diszgyűlésünk alkalmából hódolattal köszöntjük Méltóságodat, mint a magyar katholikus legényegyletek szövetségének diszelnökét és kérjük, hogy egyesületünket szeretetében továbbra is megtartani kegyeskedjék.

Lörík,

ügyvivő.

Csernoch,

prelátus.

Hottovinszky,

elnök.

Janics plebánosnak

Vágkirályfa.

A legényegylet zászlószentelése alkalmából megtartott diszgyűlés sajnálattal látta épen Főtisztelendőségnek, az egyetel kezdeménye-

nég lovaggal és az őket kísérő hadi néppel a Visztula mellékére. Ezzel megindult a harcz a poroszok ellen, egy darab földet a másik után foglaltak el a német lovagok tőlük, várakat emeltek, városokat alapítottak és német telepéseket hoztak be. Terjesztették a kereszténységet, mely célra őket ide hozták, de egyuttal a németiséget és saját hatalmukat is. Mind több és több lovag jött segítségükre és végre az egész rend ide költözködött Balk Herman nagymesterrel az élén, miután Magyarországból hová II. Endre király hívta be őket és a Barczaságot adományozta nekik; mivel miután kissé itt megmelegedtek, nem akarták a magyar király fenhatóságát már elismerni és egy önálló, névleg a pápa hűbérurasa alatt álló birodalom alapítására törekedtek Erdélyben és Havasalföldön — maga II. Endre kénytelen volt őket kiűzni. Egymásután alapították itt Kulm, Thom, Elbing, Königsberg, Marienburg városát, mely utóbbi a rend nagymesterének székhelye lett. 1283-ban már egész Poroszország az övék volt, mind tovább és tovább terjesztették ki ezután hódításait Lengyelország és más szláv népek rovására.

Velük majdnem egy időben lépnek fel Livlandban a Kurdvitézok, szintén egy német lovagrend, mely Livlandot és Kurlandot meghódította, Esthlandot pedig vétel útján szerezte meg a dánoktól. Ezek a lithvánok, lengyelek és oroszok rovására terjeszkedtek és szintén németesítettek. Az ő működésüket birdetik a Balti tenger mentén Kurlandban, Esthlandban és Livlandban virágzó német telepék és kivált a Balti tenger mellékén levő máig német városok, melyek között a legnevezetesebb Biga. Ezen tartományok nemessége és művelt osztálya máig németnek valja magát és még csak két évtized előtt is egy német egyetemük is volt Dorpatban, melyet azonban már most eloroszosított az orosz kormány. A föld népét

zójának távolmára/lását. Ezután köszöntjük hát, kívánva, hogy mostani állásában épen úgy értse meg a társadalmat mozgató új eszméket, mint a hogyan megértette, a mikor zászlószentelő egyetünket megalapította. Isten velünk!

Lörík,

ügyvivő.

Csernoch,

prelátus.

Hottovinszky,

elnök.

A nap folyamán megjöttek a válaszok is. Még pedig a következők:

A katholikus legényegyletnek mai emlékeztetés ünnepélyéről küldött üdvözlőükről meleg köszönetet mondva, Isten áldását kérem le egyesületükre, hogy a felszentelt zászló alatt sok iparosifjut vezethessen a hitből fakadó boldogság útjára és egyházunk és drága hazánk szelétetere.

Vasary Kolozs, bibornok.

Diszgyűlés kegyes üdvözlőükről forró köszönetet mondok és derék egyetüknek Isten bőséges áldását kívánom.

Vározy, püspök.

Közben távirat érkezett gróf Zichy Nándortól is, mely így szól:

Saját és nőm nevében üdvözlöm az egyetlet és Isten áldását kérem vallásos és hazafias működésükre.

Zichy Nándor.

A diszgyűlés tulajdonképeni tárgya, Schiffer Ferencz pápai kamarás, pozsonyi kanonok beszéde következett ez után. A mint felállt a kanonok ur, egyszerre csönd lett s belekezdett beszédébe. Eleinte lassan jött ajkáról a szó, de azután belemegledett s annak a férfinek a meggyőző melegségével, aki egész életét egy észme szolgálatában töltötte, beszélt a kath. legényegyletek társadalmi feladatairól. Nem volt ugyan virágos phrásisokkal meg tömve beszéde, de minden mondata arany igazság volt, a mit a mélyen érző kanonok ur nem olvasmányok, hanem három évtizedes munkássága révén gyűjtött össze. Szép volt és itt már precíz is volt szavaiban, a mikor a kath. legény egyesületek családhelyettesítő voltáról beszélt, leírván, milyen biztos otthona az ilyen egyet a családi szeretet melegét nélkülöző iparos legénynek. Fejtette azt is, hogy a legény egyet nem imatársulat, bár tagjait kötelezi a kath. egyház törvényeinek betartására, hanem az önképzés helye, a hol a legénynek tanulni és hiányos ismereteit bővíteni tartozik. Ezután a grófi családhoz fordulva, a legényegységek országos szövetsége nevében megköszönte az

azonban nem sikerült nekik oly mértékben elnémetesíteni, mint délebbre a német lovagrendnek, mert dacára annak, hogy a művelt osztály és a városok németek, a falusi lakosság nagy részben lett lithván vagy más szláv, vagy pedig eszth ezen tartományokban.

Különben a rendet diadal útjában félbeszakította a Pejpus tó melletti veresége, mely után már csak azon volt, hogy eddigi hódításait megtarthassa.

Idővel a német lovagrend is túlélt virágzásának korát és bekövetkezett hanyatlása. A sok harczban nagyon sok lovag esett el, helyüket nem bírta egykönnyen a rend betölteni, így számbelileg nagyon megfogyt. A feltörekvő városok és falusi lakosság, még ott is, a hol a rend által odatelepitett németiségből állott, csak nehezen tűrte a rend önkényes uralmát. Épen ebben az időben erősödött meg a Lithvániával egyesített Lengyelország, melynek bátor és okos uralkodója Jagello Ulászló, sietett kihasználni a hódításra a jó alkalmat, melyet a rend elgyöngülése és területének lakóival folytatott viszálya nyújtott. Evvel kezdetét vette azon nagy harcz, melynek eredménye az lett, hogy a XV-ik század elején a rend nagy és hatalmas birodalma összeomlott és legszebb tartományai Lengyelország birtokába kerültek. Ennek a harcznak egyik legkimagaslóbb eseménye: a tannenbergi ütközet. Itt győzte le Jagello Ulászló lengyel király — kinek Nagy Lajos magyar és lengyel király leánya Szent Hedvig volt első neje — a német lovagrend félelmetes és még mindig legyőzhetetlennek hirdetett büszke lovagrendet. A fényes lovagsereg egy csapásra meg volt semmisülve és a lengyelek szabadon foglaltak el a német lovagrend erős várait. Csak Marienburgot védte végső elszántsággal egy maréknyi lovagság.

(Vége köv.)

adományozott zászlót és halálát fejezve ki, lelkére kötötte a legényegylet tagjainak, hogy soha se felejtsék, mily köszönettel tartoznak annak a nemes lelkű családnak, a mely család ily bőkezűen gondoskodott számukra az összetartozandóság külső zálogáról: a lobogóról.

Szünni alig akaró taps jutalmazta meg a tartalmas beszédet, mely után a szög beverés következett. Az első szöveget Hottovinszky kanonok verte be a Biboros Herczegprimás nevében e jelisével: «Szűz Mária pártfogása mellett: Áldd meg országunkat, mi magyar hazánkat.» A zászlóanya, grófnő volt a második szög, ki e mondattal: «Munkálkodjatok, mint Jézus Krisztus jó harcosai!» verte be a szöveget. A harmadik a zászlót adományozó gróf ur volt, ki e jeliséget választotta: «Csak hasznos munkásság által érezhetjük magunkat boldogoknak.» — A szentelő főpap jelisége a hazafias ipar pártolását a hívó szóval volt: «Pártoljuk a tisztas hazai ipart.» Török Zoltán Balás Kornél főispáni titkár helyettesítette. Jelisége volt: «Szentegyházunknak, hazánknak és királyunknak egyaránt hű fia legyenek azok, kik e zászló körül sorakoznak.» Schiffer kanonok ezt mondotta: «Munka és szeretet minden sebet meggyógyít, a pusztát csak növelik a fájdalmat.» Azután jöttek a vendég egyletek, a helyaeli kath. iskolák és egyesületek még hosszú sorban. Nagy éljenben részesült Cservenyák Györgyné urnő, aki a gyarmati kath. hölgyek nevében vert szöveget ez igazán megkapó szavak kíséretében: «A hit erejét, a szeretet melegét és az örök boldogságot hirdeti fényesen e zászló.» Kötetszést nyert Melina Gézané urnő jelisége is, mert épen az ő énekük alatt tapasztaltuk annak igazságát: «Kétszeresen imádkozik, ki buzgón énekel.» Legutolsó Lörík, buzgólkodó derék ügyvivő, volt, ki e jelisével: «Excelsior» ütötte be a szöveget. E helyen jegyezzük meg, hogy bármennyire is méltányolni tudjuk az egylet szerénységét, a jelen alkalommal mégis tulzottnak kell azt tartanunk. Az egyesület ugyanis szerénységében nem küldött a hivataloknak és egyéb közintézeteknek szöveget, pedig kár volt, mert a mint a közhangulatból ítélhet mondhatunk, mindazok a hivatalok és közintézetek igenis kitüntető megtisztelésnek vették volna, ha a szögbeverésére felszólítást nyertek volna.

Az utolsó kalapácsütés után Luby Sándor, a jeles költő és városunk szülötte szavalta el az ezen alkalomra irt erőteljes és mély igazságokat tartalmazó ódáját úgy, amint itt következik:

„Imádkozzál és dolgozzál!”

„Imádkozzál és dolgozzál!”
Hirdeti a szép zászló...
Mily magasra, tanulságos
Sokat mondó egy pár szó.
Szép jelisé! — Tündér újjak
Himnuszok e szallagra,
S csak fénkelte szív verésének
Lehet ez a vízhangja.

Méltó reá, hogy ne csak e
Lengedező selyemre,
De a szívek mélyébe is
Be legyen és hímzeve.
Ez ez legyen jövőre a
Vezérlő jelzavarok,
Ha a létért való harcban
Boldogulni akartok.

Béke van bár, szünetelnek
Most a gyilkos fegyverek,
De a küzdelem a létért,
Ez soha sem szűnik meg!
S míg abban a másik harcban
Győzünk a nagy elesünk,
A lét harcban holtig sínylünk,
Hogyha renyhe a kezünk.

Hát dologra! kezét fogva,
Mint e zászló mutatja,
Szorgalmasan, kitartóan,
Mint a méh és a hangya,
Miaz munkás példát nekünk
Maga Isten mutatott,
Ki e világ alkotásán
Hat napig munkálkodott.

Mindenható levén, elér
Lett volna egy pillanat,
Megteremtési neki eget,
Földet és csillagokat.
S íme ő is munkát végzett
S mikor ezzel készen lett,
Akkor ő is megpihent és
Tartott csöndes ünnepet.

Csak a munka az, mi éltet,
Csak a munka boldogít,
Megpihenés, ünnep az
Első munkaszünetet.

Föl dologra! Ijác vagytok,
Kezetekben nagy erő,
Ne hagyjátok parlagon ezt,
Ne maradjon veszendő!

— Ámde bármily nagy erő van
Az ember izmaiban,
Isten segítségével nélkül
Minden munka hasztalan.
„Imádkozzál és dolgozzál!”
Áldás leas a munkádon,
S így boldogulás csak igazán
E küzdelmes világon.

Mert ki bízik az Istenben,
Sorsa bármily mostoha,
Mindig él remény szívében,
És nem csügged el soha.
Sorscsapások nem verik le,
Nem bontják meg kezét,
Nem ölik el munkakedvét,
Sőt edzik az erejét! —

Zászlótokról biztatón néz
Tírcátok — Mária,
Kinek gondjára van bízva
Szép hazánk, Hungária!
Kövéssétek hát e zászlót
Bizalommal és hiven,
Munkálkodva a magatok
És hazátok udviben!

A gyönyörű költeményre lelkes éljenzés, hoszszantartó tapsvihár volt a közönség felelete. Nem akart el se mulni, úgy, hogy Hottovinszky kanonok úr zárószavainak egy része is e tapsvihárban veszett el.

Délután 1 órakor volt a bankett a kaszinó arnyas kertjében a következő menüvel:

Barna leves
Nyárson sült bélszín körözve
Kacsa és liba sült
Vegyes saláta és kovászos uborka
Almás és turós rétes
Fagylalt, parfait
Fekete kávé
Asztali bor, ásványvíz.

Igazán szép látványt nyújtott az arnyas helyen terített asztalok mellé letelepedett társaság, a mennyiben a méltóságos grófnő, Majláth Gézané kívül a következő bájós hölgyek voltak jelen: gróf Zichy Livia, Vannayné és Sarika, Elheniczkyne, Balás Józsefné és Lenke, Millasevits Sándorné és Emmike, Cservenyákné, Horváth Jánosné, Bogdán Szidike, Fölkel Mariska, Negró Adolfné, Lili és Berta.

A sült után gróf Majláth Géza emelkedett szólásra és hagyományos szokásként poharat emelt a pápára, királyra és hercegprimásra. Utána Hottovinszky kanonok ur a nemeslelkű, zászlót adományozó főúr, gr. Majláth Géza, bájós nejére Zichy Marietta grófnőre és kedves gyermekeire üritett poharat, kívánván reájuk az Isten legteljesebb áldását. — Farkas Ferencz a fungáló kanonok urakat: Csernoch prelátust és Schiffer pápai kamarást köszöntötte fel, mire Csernoch válaszolt elmés toasztban köszöntvén fel az előzékeny vármegyei tisztikart és a városi főbíró, Balás Kornél toasztja hódolat volt gróf Zichy Livia és a jelenlevő hölgyek előtt. Felköszöntöttek még a vendég egyleteket, Luby Sándort, a közreműködő dal egyletet, Janics Ferenczet az egylet alapítóját, Hottovinszky kanonok elnököt, a b. gyarmati legényegyletet és Lörík Bélát. Különösen ezt keltett nagy hatást, mert mindenki érezte és lelkében át volt hatva, hogy a mai ünnepség sikere, dicsősége, eredménye legnagyobb részt a fáradhatlan ügybuzgósága, lankadást nem ismerő ügyvivőnek Lörík Bélának érdeme, ki az éjjeleket is napokká téve, egészségét is veszélyeztetve munkálkodott a sikeren. Kiemeljük végül ifju Fáy Albert magas szárnyalású szép toasztját, melyet nagy gyűléssel hallgattak végig.

Luby Sándor költőnk a hölgyekre a következő versés toasztot mondta el:

Köszönöm a szép szót,
Mely imént hozzám szólt,
Ez rája röviden
Ezket felelem:

Mint költőt illetett
Engem ez üdvözlét;
Poharat emelek
S költőként felelek.

A költő láng-szívét
Ihletik nagy eszmék,
Ihleti nő-bűbáj,
Szép nő-azem, szép nő-száj.

Költészet nem volna,
Ha szép nő nem volna,

Dalvirág nem terem,
Hogyha nincs szerelem.

Étetem hát én itt
Városunk hölgyeit,
A lány virágzóit,
Asszony gyümölcsöztét!
Éljenek!

Kellemes benyomást gyakorolt a budapesti központi egyesület itt időző tagjainak figyelme, a kik minden egyes felköszöntő után dallal helyettesítették a tust. A publikum nem is késett honorálni e gyöngédséget, mert hosszas tapssal jutalmazta a kitartó énekeseket kik sohasem ismételve mindég újabb és újabb dalokat adtak elő.

Délután 3 órakor isteni tisztelet volt újra a plébánia templomban, a mely után megkezdődött a nagy kivándorlás a gazdasági egyesület kísérleti telepe felé. Mint valami tarka hernyó, úgy haladt előre a téren keresztül a lányok, asszonyok, urak hosszú serege. A fehér szín volt az uralkodó, de volt ott azért más színű toalett is, melyeknek viselőit másrészt hosszú kocsisor vitte az árnyékos kocsí uton. Tervünk volt, teljes névsorát adni a megjelent hölgyeknek, de megvalljuk az igazat, olyan nagyon sokan voltak és olyan kedves pajzansággal, kaczagó jó kedvvel sűrűtek-forogtak, hogy az általuk felkért rendezőségnek lehetetlen volt valamennyit összeírni. Nehogy megsértsünk hát valakit, hogy kihagyjuk a nevét s csak részleges névsort adjunk, nem közlünk neveket, hanem kijelentjük, hogy Gyarmatról és vidékéről minden szép asszonyt és minden viruló leányt ott láttunk egy koszoruba fonva. Még pedig hosszú koszoruba, mert hiszen a négyest 208 pár tánczolta.

A grófi család szintén kirándult, de a grófnő nővérével gróf Zichy Liviával és társalkodónőjével csakhamar hazahajtatott. Tovább maradt ott a zászlót adományozó gróf Úr, a ki csak úgy 7 óra felé távozott a mulatság helyéről. Öméltóságát ez alkalommal Jakobovits táblai bíró, Hanzély földbírtokos és Jeszenszky Kálmán főv. hittanár kísérték kocsihoz. Mielőtt azonban kocsiba szállott volna ő méltósága a gróf ur, eleje állott Jeszenszki hittanár és a legényegylet megbízásából halálával köszöntötte meg a nagy-lelkű főúr bőkezűségét, megigérvén, hogy az egylet nem csak becsülettel fogja őrizni, lobogtatni a zászlót, hanem iparkodni fog hálás szívvel mindig megemlékezni arról a családról, a mely ilyen őszinte lelkesedéssel akarja felvirágoztatni az egyesületet. A gróf ur mélyen meghatva vette az egylet halála biztosítékát és ígéretet tett, hogy minden időben kész az egyesület érdekeiért munkálkodni.

A körülállók éljeneztek, a kocsit pedig továbbrohogott, otthonába vivén a gróf urat.

Benn a telepen pedig folyt a táncz. Húzza a cigány, járták a párok, hogy rendben, az Lévy, Brenner, Fillo, Matulányi, Krajcs, Melczer, Sóry, Varga, Schuchmann rendezők érdeme. Kondor Miklós ur pedig ez alkalomra díjtalanul igen izléses és kedves tánczrendet is csinált, a mi szintén közölmérésben részesült.

De volt ott gondoskodva azok szórakoztatásáról is, a kik nem tánczoltak. Ezek részére ugyanis díjtekész volt, a melyen az I. díjat, 10 koronás aranyat nyerte Gerő Ferencz, helybeli szabómester, a II. díjat, egy csinos asztali lámpát a lévai legényegylet, a III. díjat, egy szép szivardobozt Pelczmann László esztergomi legényegyleti tag nyerte meg.

Mások pedig a világpóstával szórakoztak. Kiss Gizella, Varga Mariska, Pracsco Annuska, Lotharidesz Margitka, Fekete Gizella és Olasz Annuska ugyanis levelező lap áruhással foglalkoztak, míg Kiss Erzsike, Fodor Ilonka és Hnyilicza Margitka a címzett lapokat kézbesítették ügyes kedveskedéssel. Szórakozásnak mondjuk, mert a rendezőség egy szép csokrot tűzött ki annak, a ki a legtöbb levelező-lapot kapja. A szerencsés Nemes Margit kisasszony lett, a ki 74 darab levelező-lappal megnyerte a csokrot.

Mikor ennek is vége lett, megnagyobbodott kedvvel folyt a táncz tovább kopogós jó kedvvel, úgy, hogy a szegény cigány alig bírt eleget tenni a tánczolni vágyóknak, a kiket nem zavart meg a véletlen tüzeset, nem zavart a hűvös éj, a kik csak a felkelő napnak engedelmeskedtek, de nem kifáradva, hanem végig dalolva a réten:

Lennél te rózsá, rózsá bimbó...

Végül szabadon levonni a csattanós tanulmányt ennek a mulatságnak, a mit abban fog-

lalhatunk össze: nem kell féltetni a mi kicsi társadalmunkat. Ha el-el lanyhul egy kicsit a lelkesedés, feltámad újra és lobog magason. Hottovinszky kanonok, Lőrök káplán, Jeszenszky hittanár, Molnár alelnök, Hesz titkár, Blazsik hittanballgató urak pedig meg lehetnek elégedve az elért sikerrel, mert a mint beszámolóinkból is látszik, munkásságunknak nem remélt eredménye lett. Buzdítsa őket arra, hogy az egyesület érdekében ezentúl is hasonló buzgósággal, lelkesedéssel fáradozzanak, mert így sikerülni fog az, hogy balassa-gyarmati kath. legényegylet új zászlója alatt egyháza, hazája és hajlékot adó városa javára csakugyan felvirágozzon. Ezt kívánjuk különben mi is.

Mint utólag értesülünk, az egyesület maradványait emlékeztetve egy kis füzetben óhajtja megörökíteni az egész ünnepeket. — Nagyon helyesen, mert minden résztvevő és szereplő megfogja őrizni, mint egy nagyon jól sikerült nap kedves emlékét.

Az egyesület alapja jára adakoztak:

Ida, gróf Zichy Nep. János senior 50 kor., Dr. Cserech János prelatus kanonok 50 kor., Vassary Kólos bibornok herceg-prímás 30 kor., Gróf Mailáth Gusztáv Károly erdélyi püspök 20 kor., B-Gyarmat város tek. tanácsa 20 kor., B-gyarmati kath. legényegylet választmánya 19 kor., 50 fill., Cserevnyák György, 15 kor., Cserevnyák György, 15 kor., B-gyarmati kath. legényegylet rendes tagjai, 12 kor., 20 fill. Város Gyula székesfehérvári püspök, Török Zoltán főispán, Nagy Mihály alispán, Fajnor Sándor vmegyei főjegyző, Hottovinszky Károly cz. kanonok esperes plebános, B-gyarmati ipartestület, B-gyarmati rózsafüzér társulat, B-gyarmati ág. ev. ifjak és férfiak azüvegkeze, Janics Ferencz vágykírállyá plebános, Hummer Mihály 10—10 koronát: Hesz Vilmos, Guttman István 6—6 kor., Molnár János, Meleg Imre, 16, Brenner József, Sörny Mihály 5—5 kor., Fazekas Dezső, Kiss Dezső, 4—4 kor., Krajcs György, Schuchmann Rezső, Schuchmann Károly, Simkó Géza, Holmann Pál 3—3 kor.

Támogatásig felülírtak:

Gróf Mailáth Géza Gárdonyi, Mocsáry Ödön kir. kamarás Borsos-Berinke, gróf Wenckheim Ferencz Gácsvár, Farkas Ferencz ügyvéd B-Gyarmat 20—20 kor., Aninger Gyula, Dr. Baltik Frigyes, Hanzsly Gyula Szűgy, Répassy Béla, Szilárd Imre Dejtár, Scitovszky János Nótincs, Ybl Félix Csasztré 10—10 kor., Özv. Nagy Iván 8 kor., Vannay Ignác 7 kor., Millasevits Sándor 6 kor., Ebenführer Lajos, Balás József, Frölich Frigyes Pusztalib, Jablanczy Miklós, Iványi Géza Esztergom, Kondor Vilmos, Vancsó Béla N-Szécsény, Verbees János Bpest 5—5 kor., Fertsek Gyula, Krizsó Tamás, Gondai Béla, Jankovich Károly, Kerkács Mihály 4—4 kor., Jeszenszky Géza, Fülkel Károly, Ledniczky Péter, Aninger László, Fáy Sándor, Özv. Elheniczky Flórisné, Jakobovics József, Guttman István, Molnár János, dr. Fertsek Gyula Budapest, Ivanich Ferencz Ipolyás, Szekessy János Zsely, gróf Berchtold Rihard N-Oroszi, gróf Berchtold Miklós N-Oroszi, Szabó János Varbó, Makkai Sándor, Völgyi István Liptó Szt.-Miklós, dr. Gerő Mór 3—3 kor., Jaskovics Ferencz, Bakos János Ovár, Hummer Ferencz Vadkört, dr. Kürtössy József Patak, Marton István Csalamia, Paulovits Lajos Vadkert, Neymon Károly, Vilim József, Tokay Lajos, Gondai Károly, Pelczmann László Esztergom, Pollacsek Rezső, Tornay Sándor, Reiner Soma, dr. Bogdán Mihály, Ligeti József, Sztancsik Lajos Stütz Antal, Selmezy Sándor, Tóth Gyula, Paraszthy János, Molnár György, König Géza 2—2 kor., Béres Gusztáv, Balás Gyula, Hurta Béla, Erdély Imre, Fedor Ferencz, Kiss Gyula, Fillo Pál, Kovács János Pethő Gyula, Schuchmann Károly, Schuchmann Rezső, Kürtössy Lőrincz, Hábel István, Bodroghy Mihály, Cséfalvay Géza, Matulányi Antal, Lotharidesz János, Kolbányi Lajos, Lévy Sándor, Jankó Gusztáv, Merczel István, Zachar János, Szohor József, Safranek Ferencz, ifj. Ocskó Ignác, Vanda József, Varga István, Vass Ferencz, Polónyi Józsefné, Özv. Molnár Jánosné, Brenner József, Paudler József, Házi Ferencz Jakal Frigyes, Rein János, Pálya József, Szeverényi János, Steiner Miksa, Róth József, Zsáros Zsigmond, Fábrián Sándor, Paraszthy István, Vojny Mihály, Rejtélyi Ottó, Sefcsik Lajos, Kondor Miklós, Percze Lajos, Tátray György, Tóth István, N. N. Poldauf János, Filler Jenő (Selmezaról), Vankay Géza, dr. Kossaczky Arnold, Balás Ferencz, Dudevsky Béla, Bodonyi Béla, Dudás Samu, Kovács István, Hutnyik Károly, Baier Frigyes, König Antal, L. cz. Kálmán, Tusósy Mariska, Deák Erzsébet, Fábry István Gömör Mátyásné, 1—1 kor., Atlasz Mihály, 60 fill. Henrich Ferencz, 40 fillér.

Az összes bevétel volt . . . 1520 k. 04 fill.
kiadás . . . 499 k. 13 fill.
Tiszán maradt . . . 1020 k. 91 fill.

Uj irányok, új feladatok a F. M. K. E. munkakörében.

(Indítványok. Be nyújtattak az egyesület folyó évi augusztus hó 27-én Selmezbányán tartandó közgyűlése elé).

A felvidéki magyar közművelődési egyesület közel két évtized óta szerény eszközökkel bár, de lelkes kitartással küzd a felvidéki magyarság igaz érdekeiért. Folytonos harcban áll azokkal a népművelőkkel, a kik szervezői és ve-

zetői minden oly hazafiatlan mozgalomnak, melynek tendenciája a haza területi épsége, a nemzet legdrágább kincse, a magyar nyelv ellen irányul.

E mellett feltékeny gondossággal ügyel egyesületünk arra, hogy tót ajku népünk romlatlan lelkében a magyar hazához való ragaszkodás érzete, a magyar nyelv ismerete és szeretete mély gyökeret verjen. Erről tanuskodnak a 10 vármegye területén felállított egyesületi ovodák, melyek a magyarosodás szolgálatában hivatásos buzgalommal és kiváló eredménnyel működnek. Ennek fényes bizonyítékai az egyesület áldozatkészségéből a 10 vármegye területén fentartott népkönyvtárak és ifjúsági dalkörök, melyek a hazafias szellem és érzület ébrentartására és terjesztésére jótékony és termékenyítő hatással vannak.

Az ovodai törvényben ki van mondva az ovodába való járás kötelezettsége. Ebből önkényt következik, hogy kisdodovodák felállítása és fentartása most már törvényes kötelesség oly községekben, hol ily intézmény fentartására a törvényes feltételek meg vannak. Másféleképpen volt az az ovodai törvény megalkotása előtt, a mikor kisdod ovoida csak oly helyeken létesült, a hol egyesek és a társadalom áldozat készsége ezt lehetővé tette.

Abban a véleményben vagyok, hogy most, a midőn a kisdodovás törvényileg szabályozva van, nem lehet többé feladata sem a társadalomnak, sem az egyesületnek az, hogy ovoidákat létesítsen és fentartson, mely a törvény az ovoidák szaporítását más faktorok, más tényezők munkaköréhez utalta.

Egyesületünk munka programjából most már ki kell hagyni az ovoidák kezdeményezését s az egyesületi tevékenységet oly irányba kell terelni, a mely tót ajku népünk magyarosodását elősegíti és lehetővé teszi. Ez az új irány, új működési tér, a melytől a felvidéki magyarság számbeli erejének gyarapodását remélni lehet, az iskolával s annak működésével szoros kapcsolatban van.

Legtöbb iskolában a tótajku gyermekek hat éven keresztül folyékony jártassággal sajátítják el a magyar nyelvet. De a mily megnyugtató és örömdetes az iskolának ez a produktív tevékenysége, épen oly elszomorító és lehangoló az a tapasztalat, a mely arról tanuskodik, hogy az iskolában szerzett magyar nyelvi ismeretek az életben csakhamar elkallódnak s áldozatul esnek a feledékenységnek. Ez természetes folyománya az iskolából való kilépésnek, mert a kilépett tanulók ismét vissza kerülnek a szülei házába, a hol magyar szót nem hallanak s mivel egyáltalában nincs alkalmuk a szülei házában magyarul társalogni az iskolában szerzett magyar nyelvi ismereteik lassankint elmosódnak az emlékezetükből.

Lőrinczy Gyula ur, az igazgató-választmány egyik érdemes és tevékeny tagja a legutóbb Nyitrán tartott választmányi gyűlésen szintén rámutatott erre az abnormis állapotra és a gyűlésen előterjesztett indítványában az iskolában szerzett magyar nyelvi ismeretek állandósítása és gyarapítása érdekében szükségesnek és célravezetőnek tartja egy oly magyar könyvnek a kiadását, a mely népies nyelven írva a „Miatyánk”-tól kezdve felöleli mindazon tudnivalókat, melyekre a földmivelő népnek a mindennapi élet különféle viszonyaiban szüksége van.

Lőrinczy tisztelt tagtárs ur ezen indítványát még sem ajánlhatom elfogadásra egyrészt azért, mert egy ily könyvnek kiállítása és ingyenessé tételése nagyon költséges vállalkozás, másrészt azért, mert a földmivelő népnek szánt könyv megjelenésétől számottevő eredményt várni egyáltalán nem lehet.

Mindnyájan jól tudjuk, hogy földmivelő népünk nem nagyon lelkesedik az iskoláért, gyermekét nem küldi szívesen az iskolába, s ha a rendetlen iskolába járás bűrsággal nem volna összekötve, a falusi iskolák bizonyára nagyobb részt üresek és néptelenek lennének. Ezen eszmorító jelenség a földmivelő nép ősi konzervatív gondolkodásában leli magyarázatát. A földmivelő nép itt a felvidéken a kalendárium és imakönyv kivételével minden könyvtől idegenkedik. Innen van, hogy iskolás fiát, ha könyvet lát kezében, rendszeren ezekkel a szavakkal korholja: „én sem jártam iskolába, még is megélek a magam emberségéből.” Ez a szójárás nagyon jellemzi a falusi nép gondolkodását, de egyúttal tanus-

odik arról is, hogy földmivelő népünk a mai napig sem ébredt a tanulás és ismeretszerzés hasznos voltának tudatára

(Folyt. köv.)

Hírek és különféle.

Kossuth születésének 100 éves évfordulóját városunk is méltó fénnel fogja megünnepelni. Az ünnepély a vármegyeháza nagytermében lesz megtartva, ezt megelőzőleg pedig az összes templomokban isteni-tiszteletet szolgáltatnak. Az ünnepély programja a jövő héten lesz közzételve; annyiról azonban már értesültünk, hogy a város erre a napra díszközgyűlést hí össze és a nagyteremben lefolyó ünnepségen a szónok dr. Kossaczky Arnold lesz.

A magyar katolikus tanítók jubileumi zárandoklatot rendeznek Rómába 6 szentsége XIII. Leo pápa trónralépésének huszonötödik évfordulója alkalmából. A zárandoklat módzatai. A zárandoklatban minden kath. vallású, egyházi és világi tanár, tanító, tanítónő, óvónő részt vehet. Csatlakozhatik azonban minden kath. tanügybarát és részt vehetnek mindazok, akik a sz. Atya előtt hódolatukat bemutatni kívánják. Indulás 1902. évi szeptember hó 16-án d. u. 3 órakor a Budapest keleti pályaudvarról. Jelentkezési feltételek. Ezen zárandoklatban résztvenni szándékozók 1902. évi augusztus hó 31-ig jelentkezhetnek a rendezőbizottságnál Esztergomban, hová a jelentkezéssel egyidejűleg 30 korona előpénz köldendő be. Ez összeg — netalán vissza lépés esetén — vissza nem téríthető. A fennmaradó összeget legkésőbb szeptember 6-ig kell szintén ugyanott befizetni. Ennek megtörténte után a zárandokletgy minden résztvevőnek megküldetik.

Kinevezés. A vallás- és közokt. miniszter Tomesko Nándor b-gyarmati államilag segélyezett polgári fiú és leányiskola derék igazgatóját a IX-ik fizetési osztályba nevezte ki. Tomesko Nándor, a ki 27 éven át B-Gyarmat városától nyerte fizetését, most már az állam kötelekebe lépett a megfelelő rangsorban. Üszintén gratulálunk a jeles férfiú előmeneteléhez.

A palásti ütközet, Drégely eleste 350-ik évfordulóját ünnepelte alig egy hónappal ezelőtt Hontvármegye közönsége, és augusztus hó 10-én, tehát Szondy vára eleste után egy hónapra ismét szomorú dátuma fordul Hontvármegye történetének. Trenfel Erasmusz körülbelül 10000 emberrel indult Drégely visszafoglalására, de Ali basá e sereget bekerítette és megsemmisítette. Az ütközetben Jakosich Ferencz sági kapitány, és Thury György később szintén Ság kapitánya tünettek ki magukat és a nagyszámú névtelen hősi küzdött s elesett Sbardelatti Ágoston váci püspök is, mint az utolsó egyike azon főpapok közül, a kik kardot kötöttek a haza védelmére. E szomorú tragédiának emlékét ünnepelték a múlt vasárnap, augusztus 10-én Paláston. Regge 9 órakor Varju Sándor palásti plebános ténys papi segédlet mellett misét celebrált, ezután Matunák Mihály fiatal történetész, a hontmegyei Mzeum titkára tartott emlékebeszédet, többek közt ezeket mondván: Veszprém, Lippa, Ipolyás, Balassa-Gyarmat, Szécsény, Hollókő, Ság és Buják ugyszólván mind dicstelennül, ellenállás nélkül s gyáván feladva estek el. Szondy György azonban, ki Drégely várát 146 vitézével három napig s utolsó csepp véreig százszoros ellenséggel szemben védte s a kereszténység és a haza egyik dicső vértanujává lón; Losonczy István és Dobó István, kik hasonló hősiességet tonusítottak Eger és Temesvár vadalmében, örökre ragyogó példái lesznek annak, mint kell az embernek Istenért és a hazáért életét is kockáztatni s feláldoznia. Az ünnepélyen jelen voltak: Luka Pálné, Luka Mariette, Mihalkovics Dezsőné, Margit és Flóra lányai, Ivánka Pálné, Ivánka Ille, Zmeskall Györgyné, Nedeczky Gusztávné, Nedeczky Erzsike, Lipovszky Józsefné, Lipovszky Margit és Irén, Somogyi Béla, főjegyző és Czompó. Ede aljegyző, a vármegye és a Mzeum Társulat képviselőiben, Luka Pál, Ivánka István, Mihalkovics Dezső, Nedeczky Zsigmond, Nedeczky Gusztáv, Balczár Ráznán.

Eljegyzés. Czefczér Ferencz b-gyarmati kéményseprőmester eljegyezte Szűcsy Mariskát, id. Szűcsy István szeretetreméltó kedves leányát.

Családi örömek. Osztróuczky Geyzát, Trencsénvármegyei főispánt nagy öröm érte: neje Plachy Sári (Plachy Gyula megyebizottsági tagunk és néhai neje Szilárdy Elfrid leánya) egy egészséges fiú gyermekkel áldotta meg. Hasonló öröm van Szécsény Kovácsiban is, a hol a gólya szintén remekelt Fischer Oskáréknál,

fü gyermek született ott is, aki a Prónay féle hagyatékánál az utódöröklési problémákat oldotta meg. Az újszülött Tibor nevet szert a kereszttségben.

Arany lakodalom. Fabricay László nyugalmazott 48-49-es táisz főhadnagy és neje szül. Kovács Amália (nehai Kovács Benjamin losoncai volt es. ref. gymnasium igazgató leánya) aug. 2-án ünnepelték meg házasságuk 50-ik évfordulóját. Az egyházi áldást dr. Valibora János apátplebános adta az agy házaspár, mely után fényes estélyt tartottak.

Halálhír. Ressel Nándor, az oroszai czukorgyár vegyész aug. 7-én életének 34-ik évében hirtelen elhalt. Sárközi Jánost, ebceket születésű vármegyének fiát, aki innen a szomszéd Zolyomv. megyébe szakadt el, s hajniki körjegyző lett, súlyos csapással látogatta meg a végzet. Ugyanis Irénke nevű 17 éves viruló szép leányt vasztette el. A család disze szállt vele a sírba. Temetése nagy részvételt mezt végbe, midőn a hajniki temetőben a szőlőmi néprenek ar eljászotta ezt a nótát: „Lehullott a rezgő nyárfa erűst szinű levele” minden szem könnyben uszott. Nagyon szomorú temetés volt.

Gazdasági tudósító. A földm. miniszter Kondor Emil kiscsalomai (Hontv.) birtokost a nagycsalomai járás részéről megbíta a gazdasági tudósítói tisztséggel.

Egy új találmány. Zászlóaljunk derék parancsnoka Kleszky Ottó egy célzáblát talált fel, mely katonai körökben nagy elismerést aratott. A ki volt katona, tudhatja hogy a tabori célzóveszteteknél hány millió lessz haszontalanul elpuffogatva, amiért a katonát semmi sem üsztönni arra, hogy lövésének eredményét láthassa. Kleszky elmés találmánya segít e bajon s ez egy olyan célzáblából áll, melyet a szél nem képes eldönteni, de ha lövés éri, azonnal eldől. A találmányra az összes európai államokban szabadalmat szerzett, a brucki lövésziskolában kipróbálva és elfogadva lett, most már csak az van hátra, hogy a hadseregnek alkalmazzzák. A találmányt ismertető képekkel illusztrált könyvet a B.-Gyarmati Könyvnyomda Sövetkezet állította ki és Grill Károly udvari könyvkereskedő árusítja.

Meghívó. A Balassagyarmati Ipartestület menháza és a Skarabusz asztaltársaság javára Balassa-Gyarmaton a Zrínyi vendéglő újonnan épített díszes nagytermében folyó évi augusztus hó 23-án, alólított tanítványainak és műkedvelők szíves közreműködése mellett táncczal egybekötött zene-estélyt rendez, melyre t. kívül címzett urat és b. családját tisztelett meghívja Kedvess Lajos. Belépti díj személyenként 1 korona. Felülfizetéseket a jótékony célra köszönettel vétetnek és hirlapilag nyugtattnak. Kezdetre pont 8 órakor Műsor 1. „Skarabusz induló” zongorán előadja Himmler Sárika. 2. „Költő és paraszt” begedün előadja: Fábian Gyula és Erdős József; zongorán Erdős Odón és tanítója. 3. „Zenébimbók” zongorán előadja: Himmler Elia és tanítója. 4. „Balaton háborgása” zongorán előadja Erdős Odón. 5. „Nocturnu” zongorán előadja Jeszenszky Margitka, begedün Fábian Gyula és harmóniumon a tanítója. 6. „Grand galopp” zongorán előadja Himmler Jolánka. 7. „Magyar népdalok” éneklő Sárközy Sándor ur, zongorán kíséri Kedvess Lajos. 8. „Trobador potpourri” 4 kére előadja: Köröm Margitka és tanítója. 8. „Mária nyitány” zongorán előadja: Hummer Miska és Jeszenszky Margitka. 10. „Fehér nő” zongorán előadja: Köhn Rózsika és tanítója. 11. „Cserebogár ármánd” begedün előadja Fábian Gyula és zongorán Erdős Odón. 12. „Portici néma (nyitány)” 4 kére zongorán előadja: Himmler Sárika és tanítója. Mint értesülünk az előadást Schönfeld Margit kisasszony cimbalomjátéka fejezi be.

Köszönet nyilvánítás. Mindazon mélyen tisztelt hölgyeknek és uraknak, kik f. hó 10-diki zászló szentelő ünnepünk benső erkölcsi értékét, külső fényét és anyagi sikerét nagybecsű közreműködésük szíves pártfogások által biztosítani kegyeskedtek; valamint a kik az ünnepély rendezésében segítségünkre voltak ez uton mondok hála telt szívvel mély köszönetet a kath. leány egylet nevében: Balassagyarmat 1902 augusztus 12-én. Lőrök Béla, káplán, egyt. ügyvivő elnök.

A budapesti m. kir. állami felső építőipariskola rendes tanfolyamán a jövő iskolai évre való beírást szeptember 1-től 5-ig tartják. Az intézetben a tanítás 3 évig tart. A végzett tanulók kőműves, kőfaragó, vagy ácsmesterek lehetnek, jelentkezhetnek az építőmesteri vizsgálatra, végre joggal bírnak az egyéves önkéntességre. Díjak: beíratási díj 4 kor., tandíj fél-évenként 20 kor., s szertartási biztosíték egész évre 6 korona. A jelentkezésnél szükséges iratok: 1. keresztlevél vagy születési bizonyítvány. 15 évesnél fiatalabbak nem vehetők fel. 2. A négy középiskolai (polgári, realiskola, vagy gymnasium) oktatásról szóló bizonyítvány. 3. Ujraoltásról szóló orvosi bizonyítvány. 4. Iparhatóságilag hitelesített bizonyítvány arról, hogy a jelentkező mennyi ideig s melyik építőiparágban dolgozott (legkevesebb elfogadható gyakorlat 2 hó.) Bővebb felvilágosítást kézzséggel ad az Igazgatóság (VII. Csömöri-ut 74. szám.)

A b.-gyarmati mészáros és hentes ifjuság f. évi augusztus hó 20-án szerdán, Szent István napján, a Szankó féle fürdőkertben zárkórú táncmulatságot rendez. Beléptidij:

személyenként 1 kor. családjegy 2 kor. Kezdetre este 8 órakor. A meghívó szükség esetén előmutatandó. A tiszta jövedelem a szegény gyermekek felruházására fordítatik, mely célból felülfizetések köszönettel fogadtatnak és hirlapilag nyugtattnak.

Gyászír. Szvacsina György herédi rom. kath. plebános aug. hó 12-én jobblétre szenderült.

Hárvai vadász fegyvert akar vásárolni várja be a Pozsonyban folyó év szeptember hó 7-én megnyitandó II. Mezőgazdasági Országos kiállítást, melyben a VI. főcsoport Erdészeti és vadászati kiállításban Seifert József híres fegyver udvari szállító cég, ugy sajátkezsítmenyű vadászfegyverek, valamint Pieper- és Krupp-féle aczélosóvű kütű vadászfegyverek dus választékban lesznek kiállítva. Az érdeklődők sziveskedjenek Seifert József pozsonyi cégtől képes árjegyzéket kérni, különben a t. olvasóközönségünk nagybecsű figyelmét felhívjuk a mai lapunkban közölt Seifert József udvari szállító cég hirdetésére.

Szülők figyelmébe. Vidéki iskolás gyermekeket teljes ellátásra jutányos feltételek mellett elvállal. B.-Gyarmat Szügyi-utca 6. szám. Özv. Chikánné, Lang Aranka.

Szerkesztői üzenetek.

R. J. urnak Karancakeszi. A vád, melyet közlés végett be küldött, csak az esetben hozható nyilvánosságra, ha először is a cikket felelősséget vállal, másodszor, ha igazolja azt, hogy a temető díj és harangozási költség más hitvallásuakkal szemben nem számíthat fel szabadon.

Gazdaszat.

A pozsonyi I. országos baromfitenyésztési kongresszus tervezete. Alkalmat nyújtani a baromfitenyésztés egyes fontos kérdéseinek beható tárgyalására aképen, hogy a rendező-bizottság által felszólított szakférfiak e kérdésekről előadásokat tartanak, melyekhez azután a kongresszus tagjai hozzászólhatnak. A kongresszussal kapcsolatosan a kiállítás együttes megtekintése, gyakorlati bemutatások, kirándulások vannak tervbe véve. A kongresszus jagjai: az előadók, a földművelésügyi miniszternek valamint a gazdasági és baromfitenyésztési egyesületeknek kiküldöttei és minden a baromfitenyésztés iránt érdeklődő férfi vagy nő, a ki a rendező-bizottságnál idejében jelentkezik és a tagsági díjat, 3 koronát, legkésőbb folyó évi augusztus hó 20-ig befizeti. A befizetés ellenében a kongresszusi tag tagsági jegyét kap. A tagok részt vehetnek bármely ülésen s ott tanácskozási és szavazati joggal bírnak, igényt tarthatnak a kongresszusi tagok részére kieszközölendő kedvezményekre: a pozsonyi kiállítást ingyen tekinthetik meg, a kongresszus kiadványait ingyen kapják s a kiállítás és kongresszusra való oda- és visszautazásnál kedvezményes vasuti jegyekben részesülnek.

A kongresszus programja: Szeptember 13. (szombat). A pozsonyi II. orsz. mezőgazdasági kiállítás együttes megtekintése; a baromfikiallítás keretében gyakorlati bemutatások. Este társasvacsora. Szeptember 14. reggel 8 órakor a kongresszus megnyitása a rendező-bizottság elnöke által, a kongresszus elnökségének megalakulása. Grassely Miklós földm. iskolai ig. előadása baromfiköztenyésztés irányításáról. Vita az előző tárgyról. Rácz Odón isk. igazgató előadása a baromfitenyésztési ismeretek népszerű tanítása és terjesztéséről. Vita az előző tárgyról. Dr. Rátz István állatorvosi főiskolai tanár előadása baromfiégészségügyünk országos szervezéséről. Vita az előző tárgyról. Szilassy Zoltán „OMGE.”-titkár előadása a baromfitenyésztés értékesítésének előmozdítása illetve szervezéséről. Vita az előző tárgyról. Polónyi Manó előadása baromfikivitelünk előmozdításáról. Vita az előző tárgyról. Lovag Asbóth Béláné előadása magyar gazdaságyonok szerepéről a baromfitenyésztésben. A kongresszus bekekesztése.

Nálunk nem eléggé ismert olajnövények.

Mióta a világítógáz, majd a villamfény mind nagyobb közhasználatnak örvend, az olajos növények termelése szűkebb és szűkebb határok közé szorul. Pedig ez elég kár, mert az olajnövények kultiválása határozottan sok előnyt biztosít. Így nevezetesen: előmozdítja a rendszeres vetésforgót, a mennyibe abba minden nehézség nélkül felvehető, kevés ápolást igényelnek,

a mely körülmény munkashiányban szenvedő vidékeken mindenesetre figyelemre méltó; gyártási hulladékaik által jó minőségű takarmányt szolgáltatnak; beárnyékolásuk által a talaj fizikai tulajdonságait javítják stb. stb. E sok előny mellett nagyon is érdemes tehát arról gondolkodni, vajjon ne karoljuk-e fel egyik-másik olajos növényt a termelés céljából. Számuk oly nagy, hogy a legváltozóbb talaj és klimatikus viszonyok között is találhat magának bárki is egyet, mely viszonyainak megfelelhet. Eltekintve a mindenki által ismert repczevarietásoktól a máktól, napraforgóktól és gomborkától, ezuttal csak azokat soroljuk fel, a melyek nálunk alig ismertek, holott termelésük elé semmi akadály sem gördül. Ilyenek; a mádia, a mely igen ellenálló növény s jó erőben levő talajon, foszfor és kálitartalmú trágyák alkalmazásával bő termést szolgáltat. A magjából készült olaj szép sárga színű s kellemes ízű, de nemcsak étkezésre használható, hanem szappan és festék-készítésre is. Ilyen továbbá a földi dió, a mely hazánk legdelibb részeiben, öntözhető talajon jelentős növénynyé nőheti ki magát. Ezt is mint éti olajt használják, de világításra és szappankészítésre is szolgál. Némely helyen a préselés után visszamaradó lisztjéből olyan kakao féle eledelet készítenek, melyből a szegényebb néposztály el Különös figyelmet érdemel a riczinus, a mely kiváló szépen díszlik mindenütt a hol a kukorica beéri. Zsaroló növény, mely bő trágyázást kíván. Magva a gyógyászatban igen keresett cikk, a mennyiben — mint ismeretes, belőle készítik az erős hashajtószerű szolgáló riczinus olajat.

Ugyancsak gyógyászati célból termelhető az agynevezett nagpár fűtej a mely hazánk délibb részén termeltetik szórványosan. Ennek nemcsak magát, de leveleit is használják bibircsek eltávolítására s fogfájás ellen.

CSARNOK.

Madarak világa.

Ez a negyedik kötete Brehm Alfréd nagy munkájának, mely a Légrády testvérek kiadásában most jelent meg, egyszersmind az első, melyben a nagy német tudós önmagát mulja felül. A madarakról szól, Brehm pedig első sorban a madarak tudosa, barátja s bizonyos komolyabb értelemben a troubadourja is. Ornithologus familiából származik, a madarak között nőtt föl. Édes apja, a renthendorfi plebános, megés társaságot gyűjtött össze házában. Az összes német madárfajok, ezernyi változatukban különösen speciesükben való eltérő példányokban ott röpködött, örült, enekelt a kis Alfréd körül. Ismerte a madarakat, mielőtt írni és olvasni tudott volna. S akinek az oldalán megismerte őket, nem dilettans, hanem nagy tudós volt. Ő vetette meg alapját a német ornithológiának, Naumannékkal és Thienemannékkal. S a flu csak folytatta azt, amit édes apja nem egészen dicstelenül kezdett. Bejárta a felvilágot s ügyelte e világban a madarakat. A tudós pozitívitásával és a költő intuíciójával. Nálunk is járt, a mi madarainkat is közvetlen szemléletből ismerte. Rudolf trónörökös, aki szintén passzionatus ornithológus volt, bejárta a Duna mentén hazánkat. Az első tudós, aki nem irt rólunk Tiszotiádat.

Am ennek a munkának van egy másik szerzője is: Chernel István. Nem fordítója, hanem munkatársa Brehmnek. S ne vegyük zokon az eltérést a tárgytól, de kezdék nem hinni abban a mesében, amely tudósainkat abszolúte irástudatlanoknak mondja. Az állatok világa bemutatva nekünk Méhely Lajost, mint tudományos író s most bemutatja nekünk Chernel Istvánt, mint valóságos írásművészt. Gyönyörűség élvezni mondatainak szolid gördülését, szókészletének precizitását, fordulatainak zamatos magyarságát. Semmi czopf, semmi döcögös. Ez olyan munka keretében fejt ki a magyar nyelv teljes művészetét, amelyhez még a megfelelő szókészletet is csak úgy össze kell válogatnia s nagyobbára megteremtenie. Nyelvészeknek ajánlatos studium a mód, amelyivel Chernel fogalmakat új szóval jelez úgy, hogy az ember rögtön érti és befogja a száját. S nem tudom elhinni, hogy Chernel, az öreg tudós, kivétel volna a rátermettségben, csak kivétel a tudomány mivoltának a felfogásban s a nyelv ren-

deltetésének a megítélésben. A tudományt ő nem a szakemberek elzárt birodalmának tartja, valami bűvös titoknak, melynek ismerője lenézi a laikus és profán világot, hanem igazságnak, mely arra való, hogy mindenki megértse és ismerje. A Brehm munkája elsőrangú tudományos produktum, mégis minden művelt ember forgathatja. Ez az igazi tudós felfogás, a másik czopf. S a mi tudósaink a czopfit szolgálják és azért irnak oly irgalmatlanul rosszul, mivel az akadémia számára dolgoznak, nem pedig a nagy közönségnek. Akinek a gondolkodása közel áll a nagy publicitáshoz, annak az írása is megtisztult a brutális tudományos esetlenségtől. Ez a nagy tudományos munka pedig — remélhetőleg — nemcsak a magyar Brehmet adja nekünk, hanem komoly és rátermett tudós embereket megment az irodalmunk számára.

Az ilyen nagy és szinte tökéletes munkát rövid cikkekben sem ismertetni, sem megbírálani nem lehet. Az utóbbi különben fölösleges is. Brehmről a tudományos ítélet meg van állapítva. Erényei el vannak ismerve, tévedéseit, rektifikáltak. A magyar kiadásban a legújabb adatokat használta föl Chernel, a magyar fajknál a tulajdon megfigyeléseivel tökéletesbítette az eredetinek a hiányait. De amennyire én tudom, a legújabb tudomány az, ha eredményeitől el is tért, a módszerét megtartotta. Brehm az állattan leíró tudományából organikus, biológiai tudományt csinált. Madarat tolláról ismerni meg, de ő megismerte lelkeről is. Leírja madarait, de egyszersmind — sőt főképen — elmondja a biográfiájukat is és belehat a pszichológiájukba is. Ezzel megelőzte összes társait a nagy Darwint kivéve, aki az ő szédülése filozófiai magaslátan intuitíójával megismerte nagyjában mindazt, amit a későbbi természettudomány induktív módszerével kisűtött.

De még tovább kell mennem: a Brehm életfestő művészete egyszersmind az ember pszichológiájának a tudományt is tökéletesbítette. Az embert az állaton keresztül lehet megismerni — ezt a tételt nem ő állította föl, de az ő nyomában tamadt és az ő útmutatása és eredményei alapján vallja a mai pszichologia. S ez különösen az ornithológiai kötetekben látszik meg. Megdöbbenő, hogy a madarak lelki és szociális élete mennyire rámutat a módra, melyen az ember lelki és szociális életét kell és lehet kiismerni. Nem akarok tudós allüre-ökkel dolgozni: őszintén megvallom, hogy nem tudom, mennyire vitte a pszichológia már ebben az irányban. Amiről tudomásom van, az az emberi játék pszichológiai nyitjának a kiderítése az állat, különösen a madarak játékának a megfigyelése és magyarázása útján, továbbá az ember erotizmusának a megismerése ugyancsak az állatok egyszerűbb és törvényyszerűségében könnyebben megérthető erotikus életének az analógiája alapján. Nincs azonban kétségem, hogy tudósok, milyenek a német Karl Groos és az angol Havelock az összes emberi lélekjelenségeket az állati primitívabb, de alaptermészetében azonos lelki funkciójának a törvényén keresztül továbbra is vizsgálják és kutatják majd s ami eredményt elernek, mind visszamutat a Brehm kiindulására.

Ha száraznak tartják ezt az írást, ne következtessenek belőle a Brehmra. Hiába, erre rá kellett mutatnom, mert minden érdeklődésnek a mértéke az, hogy a tárgya milyen közelségben van az érdeklődés középpontjához, az emberhez. Én, aki szinte vakon és süketen megyek el a holt dolgok mellett és mindenütt csak az embert keresem s a szíve dobogását, meg a lelke vibrálását vizsgálom, engem megkapott a rokonérzés hatalmas erejével a Brehm madárkönyve s szinte az az impresszió tamadt, hogy a madárban is, ő is az embert keresi és találja meg. S ment attól a hibától, amelyre pedig ez a munka nagyon csábít, a belemagyarázástól és értelmezéstől. A madarak életmódját és lelkiállapotát ugyan azokból a motivumokból magyarázza, amelyek az emberi életet mozgatták: szükségből és az élet vágyából. Szabadulni a fájdalomtól és keresni az örömet, megszerzeni az élet feltételeit és hozzásimulni és idomulni a környezethez — ez az embereknek épügy törvény, mint a madaraknál s ha az utóbbiak életéről hallgatjuk Brehmet, egészen más színben látjuk az emberi társadalom morális törvényeit is.

Mert van morál a madárvilágban is, vagy hogy visszajáról következtessünk, ha megtaláljuk

azokat a jelenségeket, miket az embernél morális motivumokból magyarázunk, akkor az embert illetőleg is más, animálisabb motivumokat kell feltételeznünk. A madárnál is megtaláljuk mindazokat, az alturitikus erényeket, miket az emberi nem a maga számára foglalt le, sőt megtaláljuk a bűnöket is és azok megtorlását. Van szerelmük és van büségük, van becsületük és van önfeláldozásuk. És elveszítik a fejüket és a szenvedélytől elkapva, tudnak ők is kivetkőzni igazi mivoltukból és elállatiasodni. Sőt van kulturájuk is. Nem mind ösztön, amit ők produkálnak, a tudományuk is segíti őket. Életük több készségeit meg kell tanulniok, akár az ember a maga mesterségét. A repülőket szüleik megtanítják repülni, az éneklők megtanulnak énekelni, a vérengzők megtanulják fáradságos lecsékből, miként kell lecsapni a zsákmányra és vannak közöttük ügyesebbek, tanulósbak és kevésbé ügyesebbek, tanulatlanabbak. Van izlésük és egyéni fölfogásuk, melyet különösen a szerelmi versengésben érvényesítenek. Szerelmük ismeri a házasságot és házasságuk ismeri a boldogtalanságot is, a válsást is, sőt a házasságtörést és az azt követő tragédiát is.

Mindezekről részletesen, a tudós megbízhatóságával és az író ékesszólásával, a költő esztétikai művészetével beszél nekünk a Brehm műve. A remek kivitelű, gazdag illusztrációk meg segítik az olvasó fantáziáját. Isten végtelen világában így ismerjük meg igazán az isteni nagy eredetet, a mikor meglátjuk az egységes törvényt a legkülönbözőbb jelenségekben. Gyönyörűséggel és meghatva forgattam ezt a könyvet. Egynek érezni magát a természettel, ugyanazt az erőt ismerni meg az ágon ülő madárkában, melyet magamban az isteni szikrának véltem, egyrészt alázatossá tesz, de másrészt fölemel. Mert nem kell félnem az életben, valameddig magamban érzem ezt az erőt, melyről tudom, hogy az állatba az élete érdekében oltotta a nagy alkotó. S nem kell kételkednem érzéseim, törekvéseim valóságában, a mikor látom, hogy azok nem véletlenül bennem keletkeztek, hanem benne vannak minden akarattal mozgó teremtesben. Ez a nagy munka képeskönyv a gyermek kezében és biblia a gondolkodóéban, a kit megtanít hitre és tudásra egyaránt.

Kóbor Tamás.

Piaczi árk.

1902. augusztus 11.

Buza	— — — — —	11.60	12.40
Rozs	— — — — —	10.40	11.—
Arpa	— — — — —	10.80	12.—
Zab	— — — — —	14.—	—
Kukoricza	— — — — —	11.—	12.—
Lencse	— — — — —	8.—	10.—
Bab	— — — — —	10.50	11.—
Krumpli	— — — — —	4.—	4.40

FELELOS SZERKESZTŐ: HORVATH DÁNÓ.

A Hivatalos Értesítő közleményei.

Miniszteri rendelet.

64,415—1902.

M. kir. helügyminiszter.

Elmebetegeknek az elmeegógyintézetbe való beszállítása tárgyában.

Elmebetegeknek az állami gyógyintézetekbe való beszállítása körül újabb időben megint gyakran előfordul, hogy az első foku egészségügyi hatóságok vezetői elmebetegeket minden előleges tudakozódás nélkül egyszerűen felszállítanak a fővárosba valamelyik állami elmeegógyintézetbe. Sőt az is előfordul, hogy az ily betegek kórállapotáról szóló kórrajzokat és a felvétel indoklására való orvosi bizonyítványokat az illető hatóságok nem bíráltatják meg gondosan, esetleg fölösleges hatóságainak erre hivatott szakkörzei által, minnek folytán gyakran megcsúsznak, hogy a míg valamely nagymértékben közveszélyes betegnek az elhelyezési engedély megnyerésére a helyes orvosi bizonyítvány megszerzéséig várnia kell, vagy míg ily betegről a felvételt meg is kell tagadnia, addig talán kevésbé közveszélyesek szállíttatnak rövid úton az intézetbe és mert bizonyítványaik szabályszerűek, akadály nélkül fel is vétetnek.

Gyakran a beteg kísérőinek nincs is annyi pénzük, hogy a beteget a felvétel megtagadása esetén vissza

vagy más helyre szállíthassák.

Ezen visszás helyzet most, a midőn az állami intézetek állandóan annyira túl vannak tömve, hogy kénytelen vagyok a felvételre jelentkezők közül a súlyosabb bajban szenvedőknek adni előnyt, meg nem tűzhető; miért is nyomtatékosan és újra felhívom a figyelmet, hogy az elmebetegek elhelyezése tárgyában kiadott 1895. évi 102463* *) Magyarországi Rendelet Tára. 1895. évf. II. k. 1443. lapon és 1899. évi 31,708 sz. ** *) B. K. 1899. évf. 199. lapon) itteni körrendeletekben foglalt eljárási szabályok és utasítások pontos megtartására utasítsa az illetékes hatóságokat és ezek szakkörzeit, a mulasztók ellen pedig a törvény teljes szigorával járjon el.

Budapest, 1902. évi július hó 12-én.

A miniszter helyett:

Széll s. k., államtitkár.

17715—1902. szám.

Fenti magas intézkedést tudomás és szoros mihez tartás végett a járási főszolgabíró urakkal és a losonczy polgármester urral közölni, egyben a hivatalos értesítőben is közzétenni rendelem.

B.-Gyatmat, 1902. évi július 16-án.

Az alispán helyett:

Fajnor, főjegyző.

Alispáni hirdetmények.

18444—1902. szám.

Körrendelet.

Losoncz r. t. város polgármestere, a 7 járási főszolgabíró s általuk az összes községi és körjegyzőnek Nógrád vármegye területén.

A kórházokról, gyógyintézetekről stb. alkotott s folyó évi május hó 1-én életbe lépett 35000 B. M. számú szabályrendelet végrehajtásánál az egyes helyi és elsőfoku közigazgatási hatóságok intézkedései arra engednek következtetni, hogy e szabályrendeletnek különösen a gyógydíjak behajtásánál követendő eljárás módzataik tárgyazó 59. §. rendelkezéseit hiányosan ismerik, mivel egyáltalán be nem tartják, minek következtében úgy önmaguknak, mint a kórházak vezetőségeinek felesleges munkát okoznak.

Enek elkerülése s az egyöntetű eljárás biztosítása végett rendelem, hogy azon esetben:

1. ha ápolat vagy helyette fizetni köteles hozzátartozója a kiküldött számlában felszámított gyógydíjat lefizette, az összeg a számla iratok kapcsán hivatalomhoz terjesztendő s erről a kórház értesítendő,

2. ha ápolat a behajtási eljárás folyamán részletfizetési kedvezményt kér, avagy azt adja elő, hogy a behajtás által megélhetése volna veszélyeztetve, kérelméről s illetve panaszáról a szabályrendelet 59. §-ában mondott L. minta szerinti jegyzőkönyv veendő fel s az, — az összes iratok kapcsán a főszolgabírói avagy polgármesteri hivatalok útján közvetlenül a vármegye közigazgatási bizottságához terjesztendő fel s ennek megtörténtéről a kórház értesítendő,

3. ha a behajtás csupán ingatlanra vezetendő végrehajtás útján lenne fogantatható, az iratok — a kórház kezeléséről szóló törvényben az ingatlan ellen vezetendő végrehajtásnál elrendelt felszereléssel ellátva a közigazgatási bizottsághoz terjesztendő, s erről a kórház értesítendő;

4. ha a gyógydíj a munka vagy szolgáltatástól hajtandó be s a behajtás avagy a gyógydíj mérve ellen kifogás emeltetik — erről az előljáróság jegyzőkönyvet vesz fel s az iratokkal a főszolgabírói s illetve polgármesteri hivatalhoz terjeszti vissza; a mikor az I. foku hatóságok az 1898. évi XXI. t. cz. 5. §-ában foglaltak figyelembe vétele mellett határozatot hoznak s ennek jogerőre emelkedése esetén:

a) a határozatilag megítélt gyógydíjat behajtják s a jelen körrendelet 1. pontjában foglaltak szerint betértesztik;

b) felmentő határozathozatal esetén a számla-iratókat a határozat egy példányával a kórháznak visszaküldik;

c) végre azon esetben, midőn a munka vagy szolgáltatás a felmerült gyógydíj egy részének (rendszerint 30 napi gyógydíjnak) megfizetésében marasztaltatik, másik részének megfizetése alul pedig felmentetett — a marasztalt összeg behajtandó; — hozám a határozat egy példányával felszerelt iratok kapcsán betértesztendő.

Ez esetben az iratókat a nem biztosított gyógy-

díj felszámitása végett — hivatalom után fogja a kórház megkapni. A pénz s iratok betérjesztéséről a kórház ez esetben is értesítendő.

Elvárom a fűszelgábiró urak és Losoncz városi polgármester urtól, hogy a fennebb részletezett intézkedéseknek inmentul pontosan fognak eleget tenni.

Jelen rendeletem példányát e vármegyei kórházak gondnokságával is közlöm.

B.-Gyarmat, 1902. augusztus hó 2-án.

Fajnor, főjegyző.

18478—1902. szám.

Kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur folyó évi július hó 28-án 52880. szám alatt kelt leiratában Füleki községben folyó évi augusztus hó 23. és 24-ére kitűzött országos vásárnak ugyan ezen hó 25. és 26-ik napjaira történő áthelyezését engedélyezte.

Kelt B.-Gyarmaton, 1902. évi augusztus hó 1.

Alispán helyett:

Fajnor, főjegyző.

18186—1902. szám.

Szarvas-Gede község területére nézve megállapított sertésorbanéz járványát megszüntnek mondtam ki.

B.-Gyarmat, 1902. évi július hó 31-én.

Alispán helyett:

Fajnor, főjegyző.

Járványos emberi betegségek.

Diphtheria: B.-Gyarmat, Kotmanlehota, S.-Tarlán, Pálfalva, Lőrinczi, Szirák, Homok-Terence, Füleki.

Scarlatina: Tarnóczi, Miksi, B.-Gyarmat, Nagy-Szécsény, Losoncz, Paróczy, Kistugár, Pálfalva, Jásztelek pusztá, Rótság, Málnapataka, (Polyánka, Látka, Mátka puszták), Szinobánya, Hradistya, Turicska.

Hökhurut: Balassa-Gyarmat, Erdőtarcsa, Erdőkürt, Tamási.

Kanyaró: Füleki, Mátá Verebély, Salgó-Tarlán, Buják, Szirák, Perse, Bozita pusztá.

Hasihagymáz: Bágyon, Vanyarcz, Csécsé, Verőcze, Erdőkürt, Losoncz.

Báranyhimlő: B.-Gyarmat, Losoncz, Salgó-Tarlán.

Hőlyagos himlő: Losoncz.

Trachoma: Losoncz-Apátfalva, Losoncz, Füleki, B.-Berinke, B.-Gyarmat, Vadkert, Málnapataka, Rótság.

Vérhas: Nemti.

Gyermekágyiláz: Vizslás.

Járványos állati betegségek.

Sertésvész: N.-Kürtös, Zsely, Nagyszécsény, Tráza, Patvarecz, Vadkert, Ertis, P.-Szántó, Pencz, N.-Oroszi, Agárd, Kistugár, Vilke, Törinca, Jelsőcz, Ipoly-Bolyk, Losoncz-Apátfalva, Buják, Kőényes, Mátá Verebély, Korlát, Karancs-Berény, Ragyolcz, Pálfalva, Zagyva-Róna, M.-Novák.

Sertésorbanéz: Sziklabánya, Haláp, Szécsény-korácsi, Bussa, Sósartán, N.-Ludány, F.-Sáp, A.-Bodony, Diós-Jenő, Vilke, Kálló, Gata, Vanyarcz, Morgós-pusztá, Kis-Terence.

Takonykór: Nógrád-Kövesd.

Veszétség: Felfalu, Lütke, Kishartán, Vanyarcz, Bágyon.

Rühkór: Dejtár, Patak, Tráza, Varbó, Vadkert, Csesztve, Óvár, Turópalya, Megyer, Rimőcz, Diós-Jenő, N.-Liberce, Lentvora, Gácsfalu, Szent-Iván, Szirák, Szarvas-Gede, Karancsalja, Kazár, Mátá-Szölös, Mátá-Novák, Zagyva-Róna.

Arlejtési hirdetmények.

3524—1902. szám.

Breznóbánya sz. k. és bányaváros polgármestere a breznóbányai köztemetői építkezéseknek vállalat után leendő kivételének biztosítására céljából az 1902. évi augusztus hó 25-ik napjának d. e. 11 órájára a breznóbányai városháza tanácstermében zárt ajánlati versenytárgyalást hirdet. Az előírásait, engedélyezett összeg 28,409 K. 33 f.

A versenyzni óhajtok felhívtnak, hogy a fentebbi munkálat végrehajtásának elvállalására vonatkozó zárt ajánlataikat a kitűzött nap d. e. 11 órájáig a breznóbányai polgármesteri hivatalhoz

annival inkább igyekezzenek beadni, mivel a későbbben érkezettek figyelembe vételét nem fognak.

Az ajánlatok az általános feltételekben előírt, az engedélyezett költségösszeg (illetve az ajánlati költségvetés végösszege) 5 százalékaának megfelelő bányapénz (vagy a bányapénznek a breznóbányai városi pénztárnál történt letételét igazoló pénztári nyugta) csatolandó.

A szóban forgó munkálatra vonatkozó műszaki művelet és részletes feltételek f. évi augusztus hó 24-éig a beszerzésbányai m. kir. államépítészeti hivatalnál a rendes hivatalos órákban naponként, augusztus 25-én, reggeli 9 órától d. e. 11 óráig Breznóbánya város tanácstermében megtekinthetők.

Breznóbányán, 1902. augusztus 5.

Dr. Sramko, polgármester.

1503—1902. szám.

Diós-Jenő község előjárósága nevében ezennel közlöm, hogy a község belterületén át, folyó patakon keresztül felépítendő hidak építésére a község házában folyó évi augusztus hó 18-án d. e. 8 órakor nyilvános árlejtés fog tartatni.

Kiküldési ár: 900 korona, feltételek ugyanott megtekinthetők.

Diós-Jenőn, 1902. évi július hó 29-én.

Kováts, körjegyző.

4901—1902. szám.

Nógrád vármegye alispánjának 1902. évi július hó 17-én kelt 17072. számú határozatával a heréd-lőrinczi és lőrinczi-gombosi vicinális közutat 0+900—6+019.32, illetve 0+00—2+022.5 km. szakaszának rendszeres kiépítését 58705 korona 04 fillér összeg erejéig engedélyezte.

A fentemlített munkálat fogantatásának biztosítása céljából az 1902. évi szeptember hó 1-ső napjának d. e. 10 órájára a szirákai fűszelgábirói hivatal helyiségében tartandó zárt ajánlati versenytárgyalás hirdettetik.

A pályázati feltételek szerint ajánlatok az egész munkálatra vagy pedig külön a kőanyag és annak kiszállításának biztosítására vonatkozólag nyújthatók be.

A versenyzni óhajtok felhívtnak, hogy a fentebbi munkálat végrehajtásának elvállalására vonatkozó, az engedélyezett költség után számítható s a részletes feltételekben előírt 5%-nyi bányapénzzel ellátott zárt ajánlataikat kitűzött nap d. e. 10 órájáig a nevezett hivatalhoz annival inkább igyekezzenek beadni, mivel a későbbben érkezettek figyelembe nem fognak vétetni.

A szóban forgó munkálatra vonatkozó műszaki javaslat, általános és részletes feltételek a nevezett szolgábirói hivatalnál, a rendes hivatalos órákban, naponként megtekinthetők.

Vállalkozók tartoznak ajánlataikat öt pecséttel lepecsételve beadni és abban nevüket és lakhelyükön kívül a letelt bányapénz meunységét és mivoltát megadni, a költségösszeget, a felszámított egységeket számokkal és betűkkel kiírni, továbbá azon kijelentést tenni, hogy ugy az általános, mint részletes feltételeket, továbbá a helyi viszonyokat is ismerik.

Kelt Szirákon, 1902. augusztus hó 1-én.

317

Szakall, fűszelgábiró.

Hirdetések.

Birtok bérbeadás.

Nagyszécsénytől fél órányira 200 holdas birtok bérbe adandó.

Czim a kiadóhivatalban.

328

590—1902. végreh. sz.

Arverési hirdetmény.

Alulírt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közlöm, hogy a b.-gyarmati kir. járásbírószág 1902. évi V. 641. számú végzése következtében dr. Koltai Ernő ügyvéd által képviselt Löffler Pinkász mint Rhonberg Ferencz M. engedményese javára, Löffler Jakab ellen 365 kor. 77 fillér s jár. erejéig 1901. évi október hó 11-én fogantatott biztosítási és kielégítési végrehajtás után felülfoglalt és 3600 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: szobabutorok, festőárak, kendők, vásznak, perkálók, lovak, kocsis szekér nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a b.-gyarmati kir. járásbírószág 1902. évi V. 237—8. sz. végzése folytán 365 kor. 77 fill. tőkekövetelés, ennek 1901. évi október hó 4-ik napjától járó 6% kamatai, váltódíj és eddig összesen 81 korban bírósági már megállapított költségek erejéig B.-Gyarmaton alperes lakásán leendő eszközölésére 1902. évi augusztus hó 25-ik napjának d. e. 10 órája határidővel kitűztetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hitatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. LX. t.-cz. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §. értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt B.-Gyarmat, 1902. évi július 27.

936

Tomis, kir. bir. végrehajtó.

Zongora

oktatást adok kezdőknek, házbán és házon kívül 8 kor. 1 óra, ugyanott az iskolai idényre teljes ellátást nyerhet uri családból két polgárista vagy gymnazista fiu vagy leány.

Czim: Teleki utca 11 szám.

Özv. Zrinyi Lózssefné.

297—1902. végreh. sz.

ÁRVERÉSI HIRDETMEY.

Alulírt bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezennel közlöm, hogy a rétsági kir. járásbírószág 1902. évi V. Sp. 179—3. számú végzése következtében Bodogh Kálmán ügyvéd által képviselt Pohdragyay Mihály javára Lengyel Imre hagyatéká ellen 163 kor. 14 fill. s jár. erejéig 1902. évi július hó 21-én fogantatott kielégítési végrehajtás után le- és felülfoglalt és 996 koronára becsült következő ingóságok u. m.: rozsa, fa és házi eszközök nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a rétsági kir. járásbírószág 1902. évi V. 182—2. számú végzése folytán 163 korona 14 fillér tőkekövetelés, ennek 1901. évi június hó 19-ik napjától járó 5% kamatai, $\frac{1}{2}\%$ váltódíj és eddig összesen 108 korona 16 fillérben bírósági már megállapított költségek erejéig B.-Berinken a plébániái helyiségben leendő eszközölésére 1902. évi augusztus hó 19-ik napjának d. e. 10 órája határidővel kitűztetik és ahhoz a venni szándékozók oly megjegyzéssel hitatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglaltatták s azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 102. §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Rétság, 1902. évi augusztus hó 6-án.

934

Gráber, kir. bir. végrehajtó.

4586—1902. sz. A sziraki járás főszolgabírájától.

Pályázati hirdetmény.

Nógrádvármegye sziraki járásához tartozó Buják és Bokor községekből álló bujaki körjegyzőségben demondás folytán megüresedett körjegyzői állásnak választás útján leendő betöltésére pályázatot hirdetek.

A körjegyző javadalmazása a következő:

1. Törzsfizetés 1200 kor.
2. Iroda átalány 280 kor.
3. Irtók tartási átalány 360 kor.
4. Buják községben fekvő 5 hold 1310 □-ól szántóföld, 1316 □-ól legelő, Bokor községben pedig 2 hold 400 □-ól szántóföld és 1200 □-ól legelő illetőség hasznélvezete.
5. 4 szobából álló természetbeni lakás melléképületekkel és kerttel.
6. Magán munkákért szabályrendeletileg megállapított díjak.

A pályázni óhajtokat felhívom, hogy az 1883. évi I. t.-cz. 6 §-a, illetve az 1900 évi XX. t.-cz. 3 §-ában előírt minősítéseket és eddigi alkalmaztatásukat igazoló okmányaikkal felszerelt kérvényeket hozzám f. évi szeptember hó 2-ig beárólag annyiával is inkább nyújtsák be, mert a netán ez időn túl érkező kérvényeket figyelembe venni nem fogom.

A körjegyző választást Buják községben a körjegyzői irodában folyó évi szeptember 4-én d. e. 10 órakor fogom megtartatni.

Kelt Szirákon, 1902. augusztus hó 5-én.
919 Szakall, főszolgabíró.

Bérlet.

Losonczy vasuti állomástól 2 kilométer távol Nagyfalu községben egytagban lévő 350 hold nemesi birtok, mely szántóföld, rét és erdőből áll, **1903. évi Aprilis hó 1-től tetszés szerinti évekre bérbeadó.** A birtokkal kellő őszibúza, rozs vetés, lóhere vetések adatnak át. Gazdasági épületek esetleg urilak parkkal. Bérelni szándékozók f. évi augusztus hó 22-ig Nagyfaluban, azontul Bpesten Pannónia szálloda. Özvegy Mocsáry Béláné urnőnél tudakozódhatnak.

Tanulónak

jó magaviseletű fiu felvétetik

Hummer Mihály

fűszer és csemege üzletében

Balassa-Gyarmaton.

314

Nagy butor-eladás!

Rendkívül olcsó árak!

Jelinek B. A. és Fia

butor-áruházában

Budapest, VII., Kerepesi-ut 8. sz.,

920 földszinti helyiségek.

Eladó ház

Egy nagy családi ház az Otthon-telepen elköltözés miatt jutányos áron eladó.

303

Értekezhetni Lepeczky Béla építésznel Balassagyarmaton.

Kávéház**megnyitás!**

Van szerencsém a n. é. közönség becses tudomására adni, hogy **Balassa-Gyarmaton a fő-utczában, a volt Rigócz-féle házban** a mai kor igényeinek teljesen megfelelő

(Központi) kávéházat

nyitottam, főüregkésem mindenkor oda fog irányulni, hogy a tisztelt vendégeimet pontos és előzékeny kiszolgálásban részesítem. Kittiű tekeasztal és elegáns separék állnak a közönség rendelkezésére, jó italokról gondoskodva van.

A n. é. közönség szíves pártfogását tisztelettel kéri

Kardos Simon,

309 a központi kávéház tulajdonosa.

A legolcsóbb bevásárlási forrás.

Nagy butor raktár!

Van szerencsém becses tudomására adni a n. é. butorbevásárló közönségnek és nagybecsűlt vendéimnek, hogy a már régi fennálló üzletemet a mai kor igényeinek megfelelőleg teljesen újonnan berendeztem, raktáron tartok nagyválasztékban **mindennemű és kivitelű butorokat a legolcsóbb árk mellett.**

Szobaberendezések

vagy egyes

23 **butordarabok**

részletfizetésre is kaphatók.

Kiváló tisztelettel

Pollák József

Balassagyarmaton.

Kedvező fizetési feltételek.

Bevásárlások részletfizetésre is eszközölhetnek.

McCormick Harvesting Machine Company

(Chicagói aratógépgyár.)

GRAND PRIX

P á r i s 1900-ban.

Kéveköti aratógép, Fűkaszálógép, Készörükészülék, „Daisy” marokrakó aratógép, Szénagyűjtő gereblye és Kéveköti fonal.

gyártmányai

Ne vásároljon, míg gépeinket nem látta s árainkat nem kérdezte. Olcsó tartalékreszek óriási raktára.

Tessék mintakönyvet kérni!

VILLIAM I. STILLMAN igazgató.

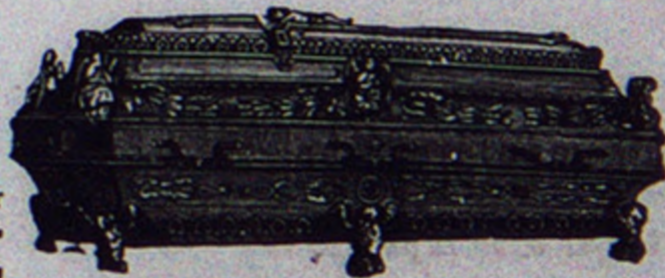
Evi termelés 362000 gép.

BUDAPEST, V. kerület, Vaczi-ut 30. szám.

92 Képviseletnk: **Salgó Gábor B.-Gyarmaton.****Temetkezési****vállalat.**

Legnagyobb raktár fa- és érckoporsókban,

sirkoszorúk- és szalagokban (nyomtatott vagy himzett felirattal), **szemfődelek** a legegyszerűbbtől a legfinomabb kivitelig nagy választékban. — Elvállalunk **temetés rendezéseket**, a hozzá szükséges összes kellékekkel, a legjutányosabb árban.

GANSEL JOZSEF és TESTVÉRE Szemben a kath. templommal. **B.-GYARMAT** Szemben a kath. templommal.

könyv- és papirkereskedés!

Van szerencsém a nagyérdemű közönségnek szíves tudomására adni, miszerint — B.-Gyarmaton, Fő-utca, volt Rigótz-féle házban a mai kor igényeinek teljesen megfelelő

= könyv- és = papirkereskedést

nyitottam. A közeledő iskolai időnyre raktáron tartok nagy választékban *iskolaszereket, tanakönyveket és iroda felszereléseket*; továbbá *könyveket, anyakönyvi, katonai, iskolai és ügyvédi nyomtatványokat.*

kő- és könyvnyomdai

munkák a legjutányosabb árak mellett vállaltatnak.

= Hirdetések =

az összes belöldi lapok részére felvételnek.

A tisztelt közönség szíves pártfogását annál inkább is kérem, mivel üzletem csakis honi áruval van felszerelve.

Kiváló tisztelettel

a b.-gyarmati nyomtatvány és papírraktár üzletvezetője

Kardos Herman.

2434—1902. sz.

Arverési hirdetményi kivonat.

A sziráki kir. járásbírósa mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Dora Zsigá István végrehajthatónak érv. Dora Jánosné mint k. Dora János gyámja végrehajtást szenvedő elleni 63 kor. 80 fillér tőkekövetelés és jár. iránti végrehajtási ügyében a b.-gyarmati kir. törvényszék (a sziráki kir. járásbírósa) területén lévő Kálló községében fekvő, a 798. tkvben A. I. 64. és 65/a., fele részben Korbely Anna és $\frac{1}{2}$ — $\frac{1}{4}$ részben k. Dora János, István és Anna nevére irt házra és beltelekre Kis Magdolna boltaiiglani haszonélvezeti jogának és Korbely Anna örvegyi jogával terhelt az árverést 891 korona ezennel megállapított kikiáltási árral elrendelte és hogy a fennebb megjelölt ingatlan az 1902. évi szeptember hó 12-ik napján d. e. 10 órakor Kálló község házában megtartandó nyilvános árverésen a megállapított kikiáltási árral alól is eladatni fognak.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlan becsárának 10%-át készpénzben, vagy az 1881. évi LX. törvénycikk 42-ik §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. évi nov. 1-én 3333. sz. a kelt igazságügyminisiteri rendelet 8. §-ába kijelölt oradekkes értékpapírban a kiküldött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. t.-cz. 170. §-a értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elismervényt átszolgáltatni.

Kelt Szirákon, a kir. bírósa mint tkvi hatóságnál 1902. évi június hó 11-én.

320

Kún, kir. bíró.

Vendéglő mézárszékkal Selmezbányán,

hol a házban előkelő Club is van, melyet a vendéglős étel s itallal szintén ellát, november hó 1-től bérbe adandó.

Bővebbet a háztulajdonosoknál: Vítayné Budapest, Ürömi-utca 20. sz. vagy Matusovitsné Liptó-Ujvárt, Liptó megye.

CLAYTON & SHUTTLEWORTH

Clayton & Shuttleworth

mezőgazdasági gépgyárosok Budapest Váci-körút 63. sz.

által a legjutányosabb árak mellett ajánlatnak:

Locomobil és gőzcséplőgép-készletek 2½, egész 12 lóerőig, szalmakaszalók, továbbá járgány-cséplőgépek, lóhera-cséplők, tisztító-rosták, konkolyosók, kaszáló- és aratógépek, szénagyűjtők, boronák.

„Columbia-Drill”

legjobb sorvetőgépek, szecskavágók, répvágók, kukorica-morzsolók, darálók, őrtő-malmok, egyetemes asztal-akák.

2- és 3-vasúti kék és minden egyéb gazdasági gépek.

Részesen árjegyzékük kiadatra ingyen és bérmentes kikiáltatnak.

Lincolni törzsgyárunk a világ legnagyobb locomobil- és cséplőgép-gyára.

Hirdetések a kiadóhivatalban jutányos áron felvételnek.

Első b.-gyarmati keresztény TEMETKEZÉSI VÁLLALAT. B.-Gyarmat, Fő-utca, a cukrászda mellett.

Elvállalok temetésrendezéseket a következő díjszabás mellett:

Osztály	Felnőtteknek	Ár	Gyermekeknek	Ár
I.	Ércakoporsó, szemfedő és párna, díszravatalozás és gyászkozi	70 frttól feljebb	Ércakoporsó, szemfedő és párna, teljes ravatalozás és gyászkozi	30 frttól feljebb
II.	Keményfa koporsó, szemfedő és párna, teljes ravatalozás és gyászkozi	46 frttól feljebb	Bronzolt koporsó, szemfedő és párna, ravatalozás és gyászkozi	18 frttól feljebb
III.	Fenyőfa koporsó kelet, szemfedő és párna, ravatalozás és gyászkozi	28 frttól feljebb	Fenyőfakoporsó kelet, szemfedő és párna, ravatalozás és gyászkozi	14 frttól feljebb
IV.	Fenyőfa koporsó sima, szemfedő és párna, ravatal és gyászkozi	16 frttól feljebb	Fenyőfa koporsó sima, szemfedő és párna, ravatal és koci	6 frttól feljebb

Gyermekek koporsók szemfedővel 1 frt 25 krtól feljebb. Továbbá hullaszállítás vidékre legjutányosabb díjszabás mellett. Állandó nagy raktárt tartok mindennemű temetkezési cikkekből: u. m.: élő- és művirágokból, sírkoszorú, szallagok, gyászjelentések, selyem és közönséges szemfűdelek, sírkoszorúak stb. Nagyobb temetéseknél teljes gyászpompá (falak bevonása, testőrség) stb. Teljes tisztelettel

ZANA LAJOS,

épület- és butoraszatlos üzlete s temetkezési vállalata.

SEIFERT JÓZSEF Pozsony, Halászkapu-u. 4.

cs. és kir.
udvari fegyver
szállító.

Interurbahn
telefon 252-ik
szám.

Ajánlja dus raktárát

HENRI PIEPER EREDETI
DIANA-FEGYVEREIBŐL
ugyszintő
Rallenel (kakasnélkül) fegyverekből.

KRUPP FRIGYES-féle
különleges acélcsővű
fegyverekből.

eredeti gyári áron.

Ezen fegyverek a jelenkor legmegbízhatóbb és legjobb lővő vadászfegyverei és ki-
merítő leírásai, valamint számos előkelő vadászattedvelő és hivatasos vadász referenciájával,
ugyszintőn árjegyzékkel készséggel szolgálók.

Cs. és kir. állami áruda által osztrák magyar füstnélküli 1. számú vadászati és
társa lőporral töltött töltények, továbbá szállítok minden fajta kész vadásztöltényeket
mindenkor pontosan és frissen töltve, minden kaliberhöz legolcsóbb áron.

Vadászati, utazási és sport-különlegességek.

Saját lövölde a pozsonyi II. mezőgazdasági országos kiállítás alkalmából.

Vadászfegyvereim és vadászszközeim dus választékban lesznek kiállítva, melyek eladók is,
243 mit is a t. közönség becses figyelmébe ajánlok.

Jó és olcsó órák,
három évi jótállással privát
vetőknak

Konrád János

éregyára, arany, ezüst és ékzer-
árak szállító háza

Brux (Csehország).

Jó nickel-rem. óra frt 3.75
Valódi ezüst rem. óra frt 5.80. Valódi ezüst-
láncz frt 1.20. Nickel ébresztő óra frt 1.95.

Ozégem a cs. és kir. birodalmi ezimrel van
kitüntetve, számtalan, arany és ezüst kiállítási
érem, valamint ezernyi elismerő levél van bir-
tokomban.

Nagy képes kéjgrák ingyen és biramán.

119

500 forintot

fizetek annak, aki Bartilla fogvizének hasz-
nálata mellett, üvegje 35 kr., valaha ismét
fogfájást kap, vagy a szája bűzlik. (Csomagol-
lásért külön 10 kr.) Bartilla A. örökös-ei
(E. Winkler) Wien, 19/1. Sommergasse 1.
Kérünk mindenütt határozottan Bartilla-féle
fogvizet. (Hamisítványok tejjelentő jól díjaz-
tálnak.)

Kapható Balassa-Gyarmaton:

Cservenyák György gyógyszerész
és Vankay Géza fodrász üzletében,
Fő-utca.

Hirdetések

jutányos áron felvétetnek e lap
kiadóhivatalában.

„Zacherlin”, haj’ mindenható,
Szólt fontolkodón a tanító.
Kíméletet nem ismerve,
Pusztit a lakásban szerte.

Nem menekül rovar egy se,
Ha szagolja el van veszve.
Hamisítás ki van zárva,
Könnyű ám ismerni rája.

Mert Zacherlin csupán az jó,
Melynek burka: üvegflaskó,
S ez a flaskó ott kapható
Ahol e plakát látható.

Nematott a kiadótulajdonos B.-Gyarmati Könyvnyomda gyorsajtóján.